

*Εφαρμογές*  
**ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ**  
& ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΕΤΟΣ 2012 / ΤΕΥΧΟΣ 8-9

*Αλέξανδρος Δοβλής,*  
*Δικηγόρος Αθηνών, LL.M*

*Η κλήτευση αντιδίκου  
εγκατεστημένου στην αλληλοδαπή  
για λήψη ενόρκου βεβαιώσεως  
ως πρόβλημα του επιτρεπτού  
της remise au parquet  
(με αφορμή την ΠΠρΑθ 2946/2011)*



ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΑΝΑΤΥΠΟ

**nbonline.gr**

ΨΗΦΙΑΚΗ ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ



**Αλέξανδρος Δοβλής**  
Δικηγόρος Αθηνών, LL.M

*Η κλήτευση αντιδίκου εγκατεστημένου  
στην αλληλοδαπή για λήψη ενόρκου βεβαιώσεως  
ως πρόβλημα του επιτρεπτού της remise au parquet  
(με αφορμή την ΠΠρΑθ 2946/2011)*

«Εφαρμογές ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ  
& ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ»  
Τεύχος 8-9 / Έτος 2012



**ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΕΒΕ**

Μαυρομικάλη 23, 106 80 Αθήνα • Τηλ.: 210 3678 800 • Fax: 210 3678 819  
<http://www.nb.org> • e-mail: [info@nb.org](mailto:info@nb.org)



## II. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ

# Η κλήτευση αντιδίκου εγκατεστημένου στην αλλοδαπή για λήψη ενόρκου βεβαιώσεως ως πρόβλημα του επιτρεπτού της remise au parquet (με αφορμή την ΠΠρΑθ 2946/2011)\*

Αλέξανδρου Δοβλή, Δικηγόρου Αθηνών, LLM

### 1. Εισαγωγή στο πρόβλημα

**Η** ένορκη βεβαίωση στην ελληνική αστική δίκη έχει μία πολυτάραχη ιστορία με συνεχείς νομοθετικές μεταβολές<sup>1</sup>. Σήμερα ωστόσο, ύστερα και από την ρητή εισαγωγή της με το Ν 2915/2001 στην τακτική διαδικασία ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου,

**Περίληψη:** Στην παρούσα ερευνάται σε πρώτο επίπεδο η σχέση διαφορετικών νομικών διατάξεων (ΚΠολΔ 134-136, Σύμβαση Χάγης, Κανονισμός 1393/2007) που ρυθμίζουν το ζήτημα της επίδοσης στην αλλοδαπή ως πρόβλημα της σχέσης του συστήματος της πλασματικής επίδοσης (remise au parquet) με το σύστημα της πραγματικής επίδοσης στο παράδειγμα της κλήτευσης αντιδίκου για την λήψη ενόρκης βεβαίωσης. Αφορμή για τα ανωτέρω στάθηκε η ΠΠρΑθ 2946/2011 σύμφωνα με την οποία για την διακοινοτική επίδοση κλήτευσης αντιδίκου στην αλλοδαπή δεν αρκεί η πλασματική επίδοση των ΚΠολΔ 134-136 αλλά η πραγματική επίδοση σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού 1393/2007.

Σε δεύτερο επίπεδο εξετάζονται οι πρακτικές συνέπειες εφαρμογής των ανωτέρω νομοθετημάτων, ιδίως ως προς τον χρόνο έναρξης προθεσμιών δικονομικού και ουσιαστικού δικαίου, καθώς και οι πρακτικοί τρόποι δια των οποίων ο διάδικος που τελικά επιβαρύνεται με τους κινδύνους που σχετίζονται με την επίδοση στην αλλοδαπή, θα μπορέσει να αντιμετωπίσει τις σχετικές δυσχέρειες. Τέλος, εξετάζεται το ειδικό πρόβλημα της κλήτευσης προς συζήτηση με αφορμή την πρόσφατη νομολογία του ΑΠ.

η ένορκη βεβαίωση έχει αποκτήσει εξαιρετικά μεγάλη πρακτική σημασία, τόσο λόγω της δικονομικής αντιμετώπισης του θεσμού ως ιδιαίτερου αποδεικτικού μέσου<sup>2</sup> όσο και

\* Η απόφαση θα δημοσιευθεί στο επόμενο τεύχος του ΕφΑΔ.

1. Για την ιστορία του θεσμού βλ. Νίκα, Πολιτική Δικονομία ΙΙ, 2005, § 87 αριθμ.1.
2. Βλ. από τη νεότερη νομολογία ΑΠ 652/2011, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 564539· ΑΠ 24/2011, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 544813·

λόγω της ευκολίας χρήσης της από τους διάδικους. Εύλογα λοιπόν θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί ότι σε όλες τις δίκες ιδιωτικού δικαίου με σημαντικό αντικείμενο η χρήση ενόρκων βεβαιώσεων από αμφοτέρους τις διάδικες πλευρές θεωρείται σχεδόν αυτονόητη.

Επιπλέον κοινός τόπος είναι ότι το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης, υπό την έννοια του περιορισμού της οικονομικής και κοινωνικής σημασίας των εθνικών συνόρων, έχει επιφέρει σημαντική αύξηση του αριθμού και της σπουδαιότητας των βιοτικών σχέσεων που συνάπτουν νομικά και φυσικά πρόσωπα εγκατεστημένα στην ημεδαπή με αντίστοιχα της αλλοδαπής, άρα και σημαντική αύξηση των σχετικών διαφορών ιδιωτικού δικαίου μεταξύ ημεδαπών και αλλοδαπών που άγονται ενώπιον των ελληνικών δικαστηρίων.

Ο συνδυασμός των δύο ανωτέρω παραδοχών οδηγεί άμεσα στο συμπέρασμα ότι συχνά εμφανίζονται στην πράξη περιπτώσεις όπου διάδικος εγκατεστημένος στην ημεδαπή επιθυμεί να λάβει ένορκη βεβαίωση, ώστε να την προσκομίσει ενώπιον ελληνικού δικαστηρίου κατά αντιδίκου που είναι εγκατεστημένος στην αλλοδαπή. Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που θα κληθεί να αντιμετωπίσει ο επισπεύδων διάδικος σχετίζεται με την

ΑΠ 17/2011, ΧρΙΔ 2011 σελ. 581 καθώς και Νίκα, ό.π. σε υποσημ. 1, § 87 αριθμ. 6. Για αυτό τον λόγο π.χ. οι ένορκες βεβαιώσεις πρέπει να μνημονεύονται εξατομικευμένα στην απόφαση χωρίς να αρκεί γενική αναφορά σε αυτές, όπως π.χ για τα έγγραφα. Αντίθετα στην Αιτιολογική Έκθεση του Ν 2915/2001 οι ένορκες βεβαιώσεις χαρακτηρίζονται ως μη πληρούντα τους όρους του νόμου αποδεικτικά μέσων και Δωρής σχόλιο σε ΑΠ 15/2003, ΝοΒ 2004 σελ. 1169, 1171.

εμπρόθεσμη προηγούμενη κλήτευση του αντιδίκου στην αλλοδαπή κατά τις διατάξεις του νόμου.

Ειδικότερα στο νόμο προβλέπεται ως νόμιμη προϋπόθεση η κλήτευση του αντιδίκου πριν από την λήψη ενόρκου βεβαιώσεως με την τήρηση ορισμένης προθεσμίας, η οποία ποικίλλει ανάλογα με την εκάστοτε διαδικασία, π.χ. δύο εργάσιμες ημέρες για τις ένορκες βεβαιώσεις που λαμβάνονται στην ημεδαπή κατά την τακτική διαδικασία και κατά τις ειδικές διαδικασίες στις οποίες εφαρμόζεται το άρθρο 270 ΚΠολΔ (ΚΠολΔ 270 παρ. 2 εδ. γ') ή εικοσιτέσσερις ώρες για τις λοιπές ειδικές διαδικασίες (π.χ. μισθωτικές διαδικασίες ΚΠολΔ 650 παρ. 1 εδ. δ', διαδικασία εργατικών διαφορών ΚΠολΔ 671 παρ. 1 εδ. δ' κ.τ.λ.). Η ως άνω νόμιμη προθεσμία είναι προπαρασκευαστική, υπό την έννοια ότι πρέπει να παρέλθει προκειμένου να διενεργηθεί ορισμένη διαδικαστική πράξη. Οι προπαρασκευαστικές αντιδιαστέλλονται από τις προθεσμίες ενέργειας, δηλαδή εκείνες εντός της διάρκειας των οποίων πρέπει να επιχειρηθεί ορισμένη διαδικαστική πράξη, π.χ. προθεσμία για την άσκηση ενδίκου μέσου<sup>3</sup>. Η έννομη συνέπεια μη τήρησης της ως άνω προπαρασκευαστικής προθεσμίας, κατά την κρατούσα γνώμη στην θεωρία και νομολογία<sup>4</sup>, είναι το απαράδεκτο των σχετικών ενόρκων βεβαιώσεων ως ιδιαίτερου αποδεικτικού μέσου, το οποίο λαμβάνεται υπόψη και αυτεπαγγέλτως από το Δικαστήριο, ανεξάρτητα από την προβολή σχετικής ενστάσεως του αντιδίκου ή της συνδρομής δικονομικής βλάβης.

Η ως άνω ιδιαίτερα αυστηρή έννομη συνέπεια θέτει τον επιπεύδοντα τις ένορκες βεβαιώσεις προ σημαντικών πρακτικών προβλημάτων που σχετίζονται με την τήρηση της σχετικής προπαρασκευαστικής προθεσμίας και γεγείρη ζητήματα σχετικά με τον κρίσιμο χρόνο κατά τον οποίο η συντέλεση της κλήτευσης του αντιδίκου επιφέρει την έννομη συνέπεια της κίνησης της ως άνω προθεσμίας. Το ως άνω πρόβλημα τίθεται ιδίως ενόψει της ύπαρξης πληθώρας εν δυνάμει εφαρμοστέων νομοθετημάτων με αντικείμενο τις (εν γένει) επιδόσεις στην αλλοδαπή. Το ζήτημα δεν είναι μόνο θεωρητικό, αλλά έχει μεγάλη πρακτική σημασία διότι τα σχετικά νομοθετήματα εμπεριέχουν διαφορετικές ρυθμίσεις σχετικά με τον κρίσιμο χρόνο συντέλεσης της επίδοσης, ως ακολούθως:

(α) οι διατάξεις των άρθρων **134 και 136 ΚΠολΔ**, κατά τις οποίες ως κρίσιμος χρόνος συντέλεσης της επίδοσης στην αλλοδαπή ανάγεται η εγχείριση του εγγράφου σε πολιτειακό όργανο της ημεδαπής. Συγκεκριμένα, οι εν λόγω διατάξεις ακολουθούν το γαλλικό μοντέλο της πλασματικής επίδοσης σε δημόσιο όργανο της ημεδαπής, ήτοι στον αρμόδιο Εισαγγελέα (*remise au parquet*), ο οποίος λογίζεται ως αντίκλητος του παραλήπτη του εγγράφου στην αλλοδαπή.

Επομένως οι έννομες συνέπειες της επίδοσης επέρχονται με την εγχείριση του επιδοτέου εγγράφου στον αρμόδιο Εισαγγελέα (*signification*), ανεξάρτητα από την μεταγενέστερη διαβίβαση του εγγράφου στο πρόσωπο στο οποίο γίνεται η επίδοση (*notification*)<sup>5</sup>.

(β) η **Σύμβαση Χάγης** της 15.11.1965 (εφεξής: Συμβχαγ) σχετικά με την κοινοποίηση στο εξωτερικό δικαστικών και εξώδικων πράξεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, η οποία κυρώθηκε δια του Ν. 1334/1983, στο πλαίσιο της οποίας αποπειράται να διασφαλιστεί έστω και μερικώς (βλ. κατωτέρω υπό ενότητα 2) η αρχή της πραγματικής επίδοσης στον αντίδικο που είναι εγκατεστημένος στην αλλοδαπή, ήτοι κρίσιμος χρόνος συντέλεσης της επίδοσης να θεωρείται κατ' αρχήν ο χρόνος πραγματικής παραλαβής του επιδοτέου εγγράφου από εκείνο προς τον οποίο απευθύνεται και

(γ) ο **Κανονισμός (ΕΚ) 1393/2007** περί επιδόσεων και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων εγγράφων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, κατά τον οποίο επίσης καταβάλλεται προσπάθεια να διασφαλιστεί η αρχή της πραγματικής επίδοσης στην διακοινοτική κυκλοφορία δικαστικών και εξωδίκων πράξεων. Σημειωτέον ότι ο εν λόγω Κανονισμός αντικατέστησε τον Κανονισμό 1348/2000 με όμοιο αντικείμενο<sup>6</sup>. Ο τελευταίος είχε βασιστεί σε Σύμβαση (εφεξής: Σύμβαση Επίδοσης ΕΕ 1997)<sup>7</sup> που καταρτίστηκε στο πλαίσιο του άρθρου Κ.3 της συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επίδοση και κοινοποίηση στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Η Σύμβαση Επίδοσης ΕΕ 1997 ωστόσο δεν ετέθη ποτέ σε ισχύ αλλά προτιμήθηκε η έκδοση Κανονισμού (1348/2000) με σχεδόν πανομοιότυπο περιεχόμενο αφενός ενόψει των αλλαγών που επέφερε στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα η Συνθήκη του Άμστερνταμ, αφετέρου λόγω δικαιοπολιτικών σταθμίσεων που σχετίζονταν με την αποτελεσματικότητα και την αμεσότητα εφαρμογής ευρωπαϊκού δικαίου από τα Κράτη-Μέλη<sup>8</sup>.

3. Βλ. σχετικά *Nika*, ό.π. σε υποσημ. 1, 2005, παρ. 56 αριθμ. 2.

4. ΑΠ Ολ 20/2004, ΕλλΔνη 2004 σελ. 1325· βλ. και *Γιαννόπουλο*, Π., Οι Ένορκες Βεβαιώσεις ως αποδεικτικό μέσο στην πολιτική δίκη, 2005, παρ. 6.3.

5. Για την σχετική νομοθετική επιλογή του ΚΠολΔ σχετικά με την υιοθέτηση του συστήματος πλασματικής επίδοσης κατά το γαλλικό πρότυπο την *remise au parquet* βλ. *Γέσιου-Φαλτσή*, Η επίδοση Δικογράφων στην Αλλοδαπή, 1989, σελ. 27 επ.. Για την ιστορική εξέλιξη του θεσμού του Εισαγγελέα και τον ρόλο του στο δίκαιο των επιδόσεων βλ. *Παπαγιάννη* Το Δίκαιο των Επιδόσεων στην Πολιτική Δίκη, 2008, σελ. 130 επ.

6. Για τις διαφοροποιήσεις του νέου έναντι του παλαιού Κανονισμού βλ. *Αρβανιτάκη*, Πρόσφατες εξελίξεις στο δίκαιο των διασυνοριακών επιδόσεων: ο Κανονισμός (ΕΚ) 1393/2007, ΕΠολΔ 2009 σελ. 710 επ.: *Sujecki*, Die reformierte Zustellungsverordnung, NJW 2008 σελ. 1628 επ.

7. Η τελική μορφή του κειμένου της Σύμβασης Επίδοσης ΕΕ 1997 αποτυπώθηκε δια της από 26.05.1997 πράξης του Συμβουλίου (ΕΕ 1997 C 261/1), με την οποία συστάθηκε σε όλα τα Κράτη-Μέλη η έγκρισή της σύμφωνα με τις εθνικές συνταγματικές διαδικασίες.

8. Για τις προπαρασκευαστικές ενέργειες της έκδοσης του Κανονισμού 1348/2000 βλ. *Αρβανιτάκη*, Διασυνοριακές επιδόσεις στον ενιαίο Ευρωπαϊκό χώρο κατά τον Κανονισμό (ΕΚ) 1348/2000 του Συμβουλίου, Αρμ. 2001 σελ. 1729, 1731.

Το πρακτικό πρόβλημα καταδεικνύεται στην περίπτωση της πρόσφατης ΠΠρΑθ 2946/2011<sup>9</sup>, κατά την οποία τέθηκε θέμα σύγκρουσης των ΚΠολΔ 134-136 με τις διατάξεις του Κανονισμού 1393/2007. Συγκεκριμένα στην υπό κρίση περίπτωση ο ημεδαπός διάδικος, με πρωτοβουλία του οποίου ελήφθησαν οι επίμαχες ένορκες βεβαιώσεις, επέδωσε την σχετική κλήτευση στον Εισαγγελέα του αρμόδιου Δικαστηρίου κατά τις διατάξεις ΚΠολΔ 134-136, τηρώντας τα χρονικά όρια που ορίζει η προπαρασκευαστική προθεσμία της ΚΠολΔ 270 παρ. 2 εδ. γ', ήτοι εγχείρισε στον Εισαγγελέα κλήτευση αντιδίκου εγκατεστημένου στην αλλοδαπή τρεις ημέρες προ της λήψεως των ενόρκων βεβαιώσεων. Ωστόσο δεν έλαβε χώρα πριν από την λήψη των ενόρκων βεβαιώσεων πραγματική κοινοποίηση προς τον αντίδικο που ήταν εγκατεστημένος σε έτερη χώρα της ΕΕ, όπως απαιτείται κατά τον Κανονισμό 1393/2007<sup>10</sup>. Ενόψει των ανωτέρω τέθηκε το ζήτημα αν η ως άνω επίδοση ήταν εμπρόθεσμη κατά την έννοια των ΚΠολΔ 270 παρ. 2 εδ. γ' ή όχι, εάν δηλαδή είναι επιτρεπτό να ληφθεί υπόψη ως κρίσιμος χρόνος επίδοσης ο χρόνος που καθορίζεται στην ΚΠολΔ 136 παρ. 1, ήτοι ο χρόνος εγχείρισης του σχετικού εγγράφου στον Εισαγγελέα του αρμόδιου Δικαστηρίου ή αν απαιτείται για την τήρηση της σχετικής νόμιμης προθεσμίας η πραγματική επίδοση της κλήτευσης του αντιδίκου στην αλλοδαπή κατά τον Κανονισμό 1393/2007. Το Δικαστήριο επέλεξε την δεύτερη εκδοχή και θεώρησε τις εν λόγω ένορκες βεβαιώσεις απαράδεκτες ως ιδιαίτερα αποδεικτικά μέσα λόγω μη σύννομης κλήτευσης. Σημειωτέον ότι στο πλαίσιο της ΠΠρΑθ 2946/2011 δεν εξετάστηκε το περαιτέρω ζήτημα αν η σχετική κλήτευση συνοδεύεται και από μετάφραση στην γλώσσα της χώρας παραλαβής ή τουλάχιστον σε γλώσσα κατανοητή στον παραλήπτη. Το παραπάνω θέμα θα μπορούσε ενδεχομένως να δημιουργήσει περαιτέρω προβλήματα σχετικά με το νομότυπο της κλήτευσης καθότι σύμφωνα με την κρατούσα ερμηνεία της ΚΠολΔ 134, για την επίδοση στην αλλοδαπή κατά την ΚΠολΔ 134 παρ. 3 δεν απαιτείται να επισυνάπτεται μετάφραση, ακόμη και αν ο παραλήπτης αγνοεί την ελληνική<sup>11</sup> ενώ αντίθετα κατά το άρθρο 8 Κανονισμού 1393/2007 ο παραλήπτης μπορεί να αρνηθεί την παραλαβή του εγγράφου εφόσον δεν συνοδεύεται από μετάφραση είτε σε επίσημη γλώσσα του Κράτους παραλαβής είτε σε γλώσσα την οποία ο παραλήπτης κατανοεί, με αποτέλεσμα την μη ολοκλήρωση της επίδοσης.

Τα παραπάνω δίνουν το έναυσμα για μερικές σκέψεις σχετικά με το πεδίο εφαρμογής και την εναρμόνιση των ως άνω νομοθετημάτων αναφορικά με το πρόβλημα του κρίσιμου χρόνου της συντέλεσης επίδοσης με σκοπό την κλήτευση

αντιδίκου πριν από την λήψη ενόρκων βεβαιώσεων, αλλά και άλλων προπαρασκευαστικών προθεσμιών, όπως είναι η κλήτευση για συζήτηση (π.χ. ΚΠολΔ 228). Στο πλαίσιο αυτό θα εξεταστούν διαδοχικά η σχέση των διατάξεων ΚΠολΔ 134-136 με την ΣυμβΧαγ (ενότητα 2), η σχέση του Κανονισμού 1393/2007 με την ΣυμβΧαγ (ενότητα 3) και τέλος η σχέση του Κανονισμού 1393/2007 με τις ΚΠολΔ 134-136 (ενότητα 4). Εντός της τέταρτης ενότητας, το πρόβλημα της οποίας και αποτέλεσε αντικείμενο της ΠΠρΑθ 2946/2011, εξετάζονται ειδικότερα: η υπαγωγή της κλήτευσης αντιδίκου για λήψη ενόρκου βεβαιώσεως στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 1393/2007 (ενότητα 4.1), η συμβατότητα των ΚΠολΔ 134-136 και εν γένει του θεσμού της *remise au parquet* με τον Κανονισμό 1393/2007 (ενότητα 4.2), η ρύθμιση του Κανονισμού 1393/2007 σχετικά με τον κρίσιμο χρόνο συντέλεσης της επίδοσης και επέλευσης εννόμων συνεπειών αυτής (ενότητα 4.3), η αντιμετώπιση των πρακτικών δυσκολιών από τον επισπεύδοντα διάδικο (ενότητα 4.4), ενώ γίνεται μνεία και στο ειδικότερο πρόβλημα της τήρησης προθεσμιών κλήτευσης προς συζήτηση (ενότητα 4.5). Τέλος γίνεται ανακεφαλαίωση των σχετικών συμπερασμάτων που εξήχθησαν κατά την προηγηθείσα ανάλυση (ενότητα 5).

Στο πλαίσιο της παρούσας ωστόσο δεν εξετάζονται αφενός ο Κανονισμός 805/2004 σχετικά με την θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις, στο μέτρο που αφορά μόνο την επίδοση εισαγωγικών δίκης ή ισοδύναμων εγγράφων χωρίς μάλιστα να περιέχει ρυθμίσεις κρίσιμες για το ζήτημα του χρόνου συντέλεσης των ενδοκοινοτικών επιδόσεων<sup>12</sup>, αφετέρου διεθνείς διμερείς συμβάσεις δικαστικής αρωγής που έχει συνάψει η Ελλάδα με άλλα κράτη, οι οποίες περιέχουν ρυθμίσεις σχετικά με το ως άνω ζήτημα<sup>13</sup>. Αξίζει να σημειωθεί πάντως ότι ο Κανονισμός 1393/2007 εμπεριέχει διάταξη (άρθρο 20 § 1) δια της οποίας ορίζεται ότι υπερισχύει των σχετικών διμερών διεθνών συμβάσεων, γεγονός το οποίο περιορίζει σημαντικά την σημασία των τελευταίων, καθότι οι μισές σχεδόν από τις σχετικές συμβάσεις που είχε συνάψει η Ελλάδα στο παρελθόν αφορούσαν κράτη-μέλη της ΕΕ<sup>14</sup>.

9. Αδημοσίευτη επί του παρόντος λόγω μη καθαρογραφής, βλ. ανωτ. υπό \*.

10. Για το ζήτημα αυτό βλ. κατωτέρω υπό ενότητα 4.2.

11. ΑΠ 1447/1988, ΕλλΔνη 1990 σελ. 104· ΑΠ 1398/1986, ΕλλΔνη 1987 σελ. 1029 και *Κεραμείς/Κονδύλης/Νίκας-Ορφανίδης*, ΚΠολΔ Ι (2000), άρθρο 134 αριθμ. 4.

12. Βλ. σχετικά *Γέσου-Φαλτσή*, Συντέλεση της επίδοσεως στην αλλοδαπή των εγγράφων της διαγνωστικής και της εκτελεστικής διαδικασίας. Ερμηνευτική προσπάθεια για ενιαία θεώρηση με αφορμή την ΑΠ ΟΛ 22/2009, ΕΠολΔ 2010 σελ. 621, 632.

13. Βλ. σχετικά *Γέσου-Φαλτσή*, ό.π. σε υποσημ. 12, σελ. 634 με περαιτέρω παραπομπές.

14. Βλ. σχετικά *Γέσου-Φαλτσή*, ό.π. σε υποσημ. 12, σελ. 635· βλ. και την απόφαση ΑΠ 1282/2005, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 373668, η οποία ορθώς έκρινε ότι ο Κανονισμός 1348/2000 αποκλείει την εφαρμογή Διμερούς Διεθνούς Συμβάσεως Ελλάδας-Τσεχοσλοβακίας που κυρώθηκε με το Νόμο 1323/1983· αντίθετα η Εφΐωαν 17/2009, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 507679 έκανε προφανώς εσφαλμένα δεκτό ότι εξακολουθεί να εφαρμόζεται και μετά την θέση σε ισχύ του Κανονισμού 1393/2007 η από 11.05.1938 Διμερής Διεθνής Σύμβαση περί αμοιβαίας δικαστικής αντιληψης επί υποθέσεων αστικού και εμπορικού δικαίου μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας που κυρώθηκε δια του ΑΝ 1432/1938. Να σημειωθεί πάντως ότι δια του άρθρου 20 παρ. 2 του Κανονισμού προβλέπεται η

## 2. Η σχέση ΣυμβΧαγ - ΚΠολΔ 134-136

Σχετικά με το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων της ΣυμβΧαγ και την σχέση της με τις ΚΠολΔ 134 και 136 κρατούσα είναι στην Ελλάδα η άποψη ότι η ΣυμβΧαγ δεν έχει καταργήσει την ρύθμιση των ΚΠολΔ 134 και 136, επομένως η επίδοση στον Εισαγγελέα εξακολουθεί να παραμένει έγκυρος τρόπος επίδοσης στην αλλοδαπή ακόμη και σε περιπτώσεις όπου εφαρμοστέα είναι η ΣυμβΧαγ<sup>15</sup>. Ωστόσο γίνεται δεκτό ότι στο πλαίσιο επίδοσης εισαγωγικών δίκης ή ισοδύναμων προς αυτά δικογράφων η ΣυμβΧαγ καθιερώνει εμμέσως και περιορισμένα την αρχή της πραγματικής επίδοσης δια των άρθρων 15 και 16. Ειδικότερα επί ερημοδικίας του καθ' ού που είναι εγκατεστημένος στην αλλοδαπή καθιερώνεται δια του άρθρου 15 ΣυμβΧαγ η υποχρέωση του δικαστή να αναβάλει την έκδοση αποφάσεως ενόσω δεν αποδεικνύεται ότι έλαβε χώρα πραγματική επίδοση των εισαγωγικών δίκης ή ισοδύναμων δικογράφων. Απόκλιση από την αρχή αυτή επιτρέπεται μόνο εντός των ορίων που καθορίζονται στο άρθρο 16 ΣυμβΧαγ. Κατά την χαρακτηριστική φρασεολογία του ΑΠ σχετικά με το ως άνω ζήτημα<sup>16</sup>: «η διεθνής αυτή Σύμβαση δεν καταργεί τις σχετικές με την επίδοση στον Εισαγγελέα διατάξεις του άρθρου 134 του ΚΠολΔ, αλλ' αποκλείει να θεωρηθεί ότι έχει ολοκληρωθεί η κλήτευση του προσώπου στο οποίο πρέπει να γίνει η επίδοση, με μόνη την παράδοση του επιδοτέου εισαγωγικού δίκης ή ισοδύναμου εγγράφου στον Εισαγγελέα, όπως ορίζει το άρθρο 136 παρ. 1 ΚΠολΔ, δηλαδή ανεξάρτητα από το αν παραλήφθηκε από το πρόσωπο στο οποίο απευθύνεται, κατά τον οριζόμενο στη σύμβαση αυτή (άρθρο 15) τρόπο, ώστε να διασφαλίζεται η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως».

Ωστόσο η κατοχύρωση της αρχής της πραγματικής επίδοσης κατά τα άρθρα 15 και 16 της ΣυμβΧαγ δεν επηρεάζει κατά την κρατούσα γνώμη το ζήτημα του κρίσιμου χρόνου της επέλευσης άλλων εννόμων συνεπειών της επίδοσης. Ακόμη και στο πεδίο των εισαγωγικών δίκης ή ισοδύναμων εγγράφων γίνεται δεκτό ότι ο κρίσιμος χρόνος επίδοσης σχετικά με την επέλευση συνεπειών ουσιαστικού (π.χ. διακοπή παραγραφής, τοκοφορία, επίταση ευθύνης) αλλά και δικονομικού δικαίου (π.χ. τήρηση προπαρασκευαστικών προθεσμιών

για την συζήτηση) εντοπίζεται στον χρόνο εγχείρισης του εγγράφου στον Εισαγγελέα<sup>17</sup>.

Επιπλέον οι περιορισμοί που τίθενται από την ΣυμβΧαγ δια των άρθρων 15 και 16 στην εφαρμογή των ΚΠολΔ 134-136 αφορούν μόνο τις περιπτώσεις επιδόσεως εισαγωγικών δικογράφων της δίκης (π.χ. αγωγής, ενδίκων μέσων, ανακοπών) και ισοδύναμων εγγράφων (π.χ. της επιταγής προς εκτέλεση δια της οποίας εκκινεί η εκτελεστική διαδικασία), αλλά δεν ισχύουν για τις περιπτώσεις επιδόσεων εντός εκκρεμούσας διαδικασίας (π.χ. κλήτευση για λήψη ενόρκου βεβαιώσεως), για τις οποίες αρκεί η πλασματική επίδοση κατά τις ΚΠολΔ 134-136. Η ως άνω άποψη επιβεβαιώθηκε πρόσφατα και από την Ολομέλεια του Αρείου Πάγου σε σχετικό ζήτημα που αφορούσε την επίδοση περιλήψης κατασχετήριας έκθεσης κατά την ΚΠολΔ 999 παρ. 3, ήτοι την συντέλεση επίδοσης για διαδικαστική ενέργεια εντός εκκρεμούσας διαδικασίας εκτέλεσης<sup>18</sup>. Σημειώτεον ότι η εν λόγω διαφορά ενέπιπε ευθέως στο πεδίο εφαρμογής της από 30.3.1934 Διεθνούς Συμβάσεως περί διακανονισμού της αμοιβαίας δικαστικής αγωγής επί αστικών και εμπορικών υποθέσεων μεταξύ της Ελλάδος και της Ελβετίας, που κυρώθηκε με τον ΑΝ 729/1937. Ωστόσο στο πλαίσιο της ως άνω απόφασης της Ολομελείας του ΑΠ συμπεριλήφθησαν ως *obiter dicta* ερμηνευτικές προσεγγίσεις των σχετικών διατάξεων της ΣυμβΧαγ και ιδίως η θέση ότι όταν «[...] πρόκειται για επίδοση άλλου εγγράφου, μη εισαγωγικού της δίκης, αρκεί προς τούτο η πλασματική επίδοση, ήτοι η επίδοση στον εισαγγελέα, όπως προβλέπουν τα άρθρα 134 και 136 του ΚΠολΔ».

Η ως άνω ερμηνευτική προσέγγιση της ΣυμβΧαγ από την ΑΠ Ολ κείται εντός του γράμματος της ΣυμβΧαγ, η τελική διατύπωση της οποίας ήταν προϊόν μακρόχρονων διαβουλεύσεων. Χαρακτηριστικό της ΣυμβΧαγ είναι άλλωστε η συνειδητή δικαιοπολιτική επιλογή των συντακτών της να διατυπώσουν τις σχετικές διατάξεις υπό το πρίσμα του συμβιβασμού των διάφορων εθνικών συστημάτων επίδοσης, ήτοι αυτών που προσανατολίζονται κυρίως στην προστασία των συμφερόντων του επισπεύδοντα διαδίκου δια του θεσμού πλασματικής επίδοσης σε δημόσιο όργανο της ημεδαπής (*remise au parquet* κατά το γαλλικό πρότυπο) με τα συστή-

δυνατότητα των κρατών μελών να διατηρούν ή να συνάπτουν επιμέρους συμφωνίες ή διακανονισμούς που συνάδουν με τον Κανονισμό, προκειμένου να επιταχυνθεί ή να απλουστεύεται περαιτέρω η διαβίβαση των πράξεων. Ωστόσο τα κράτη μέλη είναι υποχρεωμένα να κοινοποιούν στην Επιτροπή τις συμφωνίες αυτές σύμφωνα με την τρίτη παράγραφο του αυτού άρθρου.

15. Αντί πολλών βλ. ΑΠ 1689/2009, ΕΠολΔ 2010 σελ. 349 και *Γέσιου-Φαλτσά*, ό.π. σε υποσημ. 12, σελ. 623 με περαιτέρω παραπομπές.  
16. Έτσι η ΑΠ 1689/2009, ΕφΑΔ 2010 σελ. 349· βλ. ομοίως ΑΠ 1786/2006, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 416239· ΑΠ 827/2003, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 331902· βλ. και *Γέσιου-Φαλτσά*, ό.π. σε υποσημ. 12, σελ. 624.

17. *Γέσιου-Φαλτσά*, Η επίδοση δικογράφων στην αλλοδαπή, 1989, σελ. 64, 65. Αποκλίνουσα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ωστόσο η σημαντικά ευρύτερη και αδιάστικτη διατύπωση του αιτιολογικού της ΑΠ 514/2011, ΕΠολΔ 2011 σελ. 508, η οποία συνδέει όλες τις έννομες συνέπειες της επιδόσεως εισαγωγικού δίκης δικογράφου με την πραγματική επίδοση ως εξής: «[...] τόσο με την Σύμβαση Χάγης, όσο και με βάση τις διμερείς συμβάσεις πρέπει συνεπώς να γίνει δεκτό ότι η έναρξη των συνεπειών της επιδόσεως συνεχεται με την πραγματική περιέλευση του επιδοτέου εγγράφου στον παραλήπτη του μόνο ενόσω πρόκειται για εισαγωγικό δίκης έγγραφο, όπως είναι η αίτηση αναιρέσεως ή για έγγραφο που μπορεί να θεωρηθεί ισοδύναμο και δεν αρκεί η πλασματική επίδοση δια του Εισαγγελέως».

18. Βλ. ΑΠ Ολ 22/2009, ΕΠολΔ 2009 σελ. 776 με σχόλια *Καλαβρού*, ΕΠολΔ 2009 σελ. 779· *Ανθίμου*, ΕΠολΔ 2009 σελ. 785 και *Δαβράδου*, ΕΠολΔ 2009 σελ. 788.



ματα που προτάσσουν την προστασία των συμφερόντων του παραλήπτη στην αλλοδαπή δια θεσμών πραγματικής επίδοσης στην αλλοδαπή (π.χ. πραγματική επίδοση κατά το γερμανικό πρότυπο)<sup>19</sup>.

Προκειμένου να καταστεί δυνατή η αποδοχή και η θέση σε ισχύ της ΣυμβΧαγ από κράτη με διαφορετικά εθνικά συστήματα το σχετικό ζήτημα δεν ρυθμίστηκε αποκλειστικά αλλά εξισοροπητικά: Από την μία πλευρά στον ορισμό του πεδίου εφαρμογής της ΣυμβΧαγ (άρθρο 1) δεν γίνεται κάποιος περιορισμός όσον αφορά τα είδη των κοινοποιούμενων διαδικαστικών πράξεων που αφορούν τα επιδοτέα έγγραφα, ήτοι μεταξύ εισαγωγικών δίκης και μεταγενέστερων<sup>20</sup>. Από την άλλη πλευρά έννομες συνέπειες για την παράλειψη πραγματικής επίδοσης στην αλλοδαπή προβλέπονται μόνο για μία κατηγορία επιδοτέων εγγράφων, ήτοι των εισαγωγικών δίκης ή άλλων ισοδύναμων (ΣυμβΧαγ άρθρα 15 και 16). Επιπλέον το ερώτημα πότε πρέπει να λάβει χώρα μία επίδοση στην αλλοδαπή δεν ρυθμίζεται αυτόνομα από την ΣυμβΧαγ αλλά κρίνεται κατά την *lex fori*<sup>21</sup>. Επομένως η πλασματική επίδοση στον Εισαγγελέα (*remise au parquet*), στο μέτρο που ολοκληρώνεται στην ημεδαπή και αναπτύσσει έννομες συνέπειες δια της χειρίσεως του επιδοτέου εγγράφου στο όργανο αυτό, δεν φαίνεται να θίγεται κατ' αρχήν από την εφαρμογή της ΣυμβΧαγ και παραμένει καθόλα νόμιμος τρόπος επίδοσης.

Η παραπάνω ρύθμιση δημιούργησε διεθνώς μεγάλη συζήτηση σχετικά με την συμβατότητα συστημάτων πλασματικής επίδοσης στην ημεδαπή τύπου *remise au parquet* με την αρχή της πραγματικής επίδοσης που η ΣυμβΧαγ καθιερώνει. Κρατούσα ωστόσο και διεθνώς μπορεί να θεωρηθεί η άποψη ότι δια της Σύμβασης της Χάγης δεν θίγεται ο θεσμός της επίδοσης *remise au parquet* αλλά περιορίζονται, δια των άρθρων 15 και 16 αυτής, οι δυσμενείς συνέπειες της πλασματικής επίδοσης των εισαγωγικών δίκης ή ισοδύναμων δικογράφων εις βάρος του παραλήπτη στην αλλοδαπή<sup>22</sup>. Πρέπει να σημειωθεί ωστόσο ότι στο πλαίσιο της εφαρμογής

της ΣυμβΧαγ επί επιδόσεων εντός της ΕΕ σε χρόνο προγενέστερο της θέσεως σε ισχύ των Κανονισμών 1393/2007 και 1348/2000, είχαν διατυπωθεί επιφυλάξεις σχετικά με την δυνατότητα εφαρμογής του θεσμού της *remise au parquet* στον ευρωπαϊκό χώρο. Οι επιφυλάξεις αυτές είχαν βασιστεί σε δύο επιχειρήματα: Πρώτον, υποστηρίχθηκε ότι η εφαρμογή εθνικών δικονομικών κανόνων περί πλασματικής επίδοσης στην ημεδαπή οδηγούσε σε αποτελέσματα αντίθετα προς την αρχή της απαγόρευσης διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, όπως αυτή αποτυπώνεται στο άρθρο 12 ΣΕΚ και ήδη άρθρο 18 ΣΛΕΕ. Δεύτερον προβλήθηκε το επιχείρημα ότι η εφαρμογή της *remise au parquet* αντιτίθετο στην αρχή της δίκαιης δίκης, όπως αυτή θεσπίζεται στο άρθρο 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ<sup>23</sup>.

Σε κάθε περίπτωση πάντως η ερμηνεία των σχετικών διατάξεων της ΣυμβΧαγ κατά την κρατούσα άποψη στην Ελλάδα, σύμφωνα με την οποία επιφυλάσσεται διαφορετική αντιμετώπιση μεταξύ εισαγωγικών δίκης ή ισοδύναμων και μη εισαγωγικών δίκης εγγράφων, εκτός από το γραμματικό επιχείρημα σύμφωνα με τα ανωτέρω, ενισχύεται και από σημαντικά τελεολογικά επιχειρήματα που ερείδονται στο δικαίωμα δικαστικής ακρόασης του επισπεύδοντος διαδικού. Ειδικότερα κατά την επίδοση μεταγενέστερων διαδικαστικών εγγράφων η θέση του παραλήπτη των εγγράφων στην αλλοδαπή είναι διαφορετική από την επίδοση εισαγωγικών δίκης εγγράφων: Στην δεύτερη περίπτωση, ιδίως στην περίπτωση της αγωγής, ο παραλήπτης στην αλλοδαπή δεν θα μπορούσε να έχει λάβει κάποιο μέτρο πρόνοιας δια του οποίου να εξασφαλίσει την γνώση περί την εκκίνηση της σχετικής διαδικασίας. Αντίθετα επί επιδόσεων μεταγενέστερων διαδικαστικών πράξεων ο παραλήπτης γνωρίζει ήδη ότι εκκρεμεί μία (δικαστική) διαδικασία, άρα δύναται να λάβει μέτρα πρόνοιας, ώστε να εξασφαλίσει την ενημέρωσή του περί των περαιτέρω διαδικαστικών ενεργειών. Στο ελληνικό δίκαιο π.χ. υφίσταται η δυνατότητα διορισμού αντικλήτου κατά τις ΚΠολΔ 142-143 και 96, ενέργεια η οποία εξασφαλίζει ότι ο αλλοδαπός διάδικος θα μπορεί να λαμβάνει εγκαίρως γνώση όλων των δικογράφων στο πλαίσιο τρέχουσας δίκης, καθότι η ΚΠολΔ 143 παρ. 4 επιβάλλει την επίδοση στον νόμιμο διορισμένο αντίκλητο και αποκλείει την δυνατότητα πλασματικής επίδοσης σύμφωνα με τις ΚΠολΔ 134-136. Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει σε δύο εξελίξεις, μία νομολογιακή και μία νομοθετική, οι οποίες διευκολύνουν τον διάδικο στην αλλοδαπή να προστατευτεί δια του ως άνω τρόπου από τις δυσμενείς συνέπειες πλασματικών επιδόσεων στο πλαίσιο τρέχουσας δίκης:

Πρώτον, κατά την πρόσφατη νομολογία<sup>24</sup> φαίνεται να γίνεται δεκτό ότι η υποχρέωση επίδοσης στον αντίκλητο διαδικού

19. Βλ. σχετικά *Γέσιου-Φαλτσή*, ό.π. σε υποσημ. 17, σελ. 59 επ.· *Nagel/Gottwald*, Internationales Zivilprozessrecht<sup>6</sup>, 2007, § 7 αριθμ. 103.

20. Βλ. και Practical Handbook on the operation of The Hague Convention of 15 November 1965 on the service abroad of judicial and extrajudicial documents in civil or commercial matters<sup>3</sup>, 2006, § 65 επ.· *Nagel/Gottwald*, ό.π. σε υποσημ. 19, § 7 αριθμ. 65· *Schack*, Internationales Zivilverfahrensrecht<sup>5</sup>, 2010, § 13 αριθμ. 679.

21. Practical Handbook, ό.π. σε υποσημ. 20, § 26 επ.· Βλ. επίσης και την χαρακτηριστική υπόθεση 486 U.S. 694 Supreme Court of the United States Volkswagen Aktiengesellschaft v. Schlunk.

22. Βλ. *Stadler*, Ordnungsgemäße Zustellung im Wege der remise au parquet und Heilung von Zustellungsfehlern nach der Europäischen Zustellungsverordnung, IPrax 2006 σελ. 116, 117· *Kondring*, Vom stillen Ende der Remise au Parquet in Europa, RIW 2007 σελ. 330· *Lindacher*, Die VO [EG] Nr. 1348/2000: Fortschritt, Auslegungsbedarf, Problemausblendung, ZJP 2001 σελ. 179, 189· *Heß*, Die Zustellung von Schriftstücken im europäischen Justizraum, NJW 2001 σελ. 15, 17· *Roth*, Remise au parquet und Auslandszustellung nach dem Haager Zustellungsübereinkommen von 1965, IPrax 2000 σελ. 497, 498· *Nagel/Gottwald*, ό.π. σε υποσημ. 19, § 7 αριθμ. 103.

23. Βλ. σχετικά OLG Karlsruhe RIW 1999 σελ. 538, 539· *Kondring*, ό.π. σε υποσημ. 22, σελ. 330 σημ. 9· *Stadler*, ό.π. σε υποσημ. 22, σελ. 116.

24. ΑΠ 1354/2006, ΝοΒ 2007,390· ΑΠ 315/2000, ΕλλΔνη 2000,1335· ΑΠ 14/1996, ΕλλΔνη 1996,1337, 1338· ΑΠ 561/1984, ΕλλΔνη 1985,16· Εφ/αρ 474/2006, Δικογρ 2006,539· *contra* ΕφΑθ 1635/2005, ΕλλΔνη

εγκατεστημένου στην αλλοδαπή σύμφωνα με την ΚΠολΔ 143 παρ. 4 περιλαμβάνει και την περίπτωση του νομίμως διορισμένου δικαστικού πληρεξουσίου, ο οποίος συνιστά *ipso jure* αντικλήτο σύμφωνα με την ΚΠολΔ 143 παρ. 1, σε αντίθεση με παλαιότερη νομολογία<sup>25</sup>, η οποία περιόριζε την εφαρμογή της ΚΠολΔ 143 παρ. 4 μόνο στις περιπτώσεις αντικλήτων της ΚΠολΔ 142. Θα πρέπει να παρατηρηθεί ωστόσο ότι, κατά την ορθότερη άποψη, στην περίπτωση δικαστικού πληρεξουσίου ως αντικλήτου η εφαρμογή της ΚΠολΔ 143 παρ. 4 προϋποθέτει ότι ο σχετικός διορισμός κατά ΚΠολΔ 96 θα πρέπει να έχει περιέλθει με κάποιο τρόπο εις γνώση του αντιδίκου<sup>26</sup>.

Δεύτερον, η σημαντική απλοποίηση της διαδικασίας διορισμού δικαστικού πληρεξουσίου μετά την τελευταία τροποποίηση της ΚΠολΔ 96 παρ. 1 δια του άρθρου 7 παρ. 2 Ν 3994/2011, σύμφωνα με την οποία αρκεί πλέον ο τύπος ιδιωτικού εγγράφου με θεώρηση γνησίου της υπογραφής από δικηγόρο ή δημόσια αρχή, συνιστά σημαντική διευκόλυνση για τον διάδικο στην αλλοδαπή. Ειδικότερα ο τελευταίος δύναται πλέον να αποφύγει τον δαπανηρό αλλά και χρονοβόρο τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου ή την φυσική παρουσία του στο δικαστήριο της ημεδαπής, όπως απαιτούσε η ΚΠολΔ πριν από την ως άνω τροποποίηση. Εξαιρέση στα ανωτέρω εξακολουθεί να αποτελεί η διαδικασία ενώπιον του ΑΠ κατά την ΚΠολΔ 96 παρ. 3<sup>27</sup>.

Συμπερασματικά, οι διατάξεις των άρθρων 15 και 16 της ΣυμβΧαγ δεν τυχάνουν εφαρμοστέες επί κλήτευσης αντιδίκου στο πλαίσιο λήψης ενόρκων βεβαιώσεων στην Ελλάδα κατά την κρατούσα και ορθή άποψη<sup>28</sup>. Ακόμη λοιπόν και σε υποθέσεις που εμπίπτουν *ratione personae* στο πεδίο εφαρμογής της ΣυμβΧαγ, επί κλητεύσεως αντιδίκου στο πλαίσιο λήψης ενόρκου βεβαιώσεως εφαρμοστέες είναι μόνο οι ΚΠολΔ 134-136, άρα κρίσιμος για την τήρηση της προθεσμίας προηγούμενης κλήτευσης του αντιδίκου θα είναι ο χρόνος επίδοσης στον αρμόδιο Εισαγγελέα σύμφωνα με την ΚΠολΔ 136 παρ. 1 (*remise au parquet*).

2007,279. Σύμφωνα και η θεωρία Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας-Ορφανίδης ΚΠολΔ Ι (2000), άρθρο 143 αριθμ. 8· Νίκας, ό.π. σε υποσημ. 1, παρ. 56 αριθμ. 2· Παπαγιάννη, ό.π. σε υποσημ. 5, σελ. 124·

25. ΑΠ 1207/1984, ΕΕΝ 1985 σελ. 584· ΑΠ 259/1980, ΝοΒ 1980,1708· Βλ. και Αρβανιτάκη, σκόλιο σε ΠΠρθεσ 4525/1993, Αρμ 1994,68, 69.

26. Έτσι και ΕφαΘ 5411/1982, Αρμ 1983,782 με εκτεταμένη και ορθή αιτιολόγηση.

27. Στην πράξη ο διάδικος της αλλοδαπής για να διορίσει πληρεξούσιο δικηγόρο κατά τον τύπο που απαιτούσε η παλαιά διατύπωση της ΚΠολΔ 96 παρ. 1 θα έπρεπε να μεταβεί είτε στην Ελλάδα, είτε σε ελληνικό προξενείο της αλλοδαπής. Η δυνατότητα όμως ιδιωτικού εγγράφου με βεβαίωση της υπογραφής από δικηγόρο καθιστά εφικτό πλέον τον διορισμό πληρεξουσίου δικηγόρου μέσω απλής αλληλογραφίας του διαδίκου με τον δικηγόρο του στην Ελλάδα.

28. Βλ. Γιαννόπουλο Π., ό.π. σε υποσημ. 4, παρ. 6.4 με περαιτέρω παραπομπές σε νομολογία και θεωρία.

### 3. Η σχέση ΣυμβΧαγ με τον Κανονισμό 1393/2007

Η Σχέση της ΣυμβΧαγ με τον Κανονισμό 1393/2007 ρυθμίζεται ρητά από το άρθρο 20 παρ. 1 του τελευταίου, όπου ορίζεται ότι στο πεδίο εφαρμογής του<sup>29</sup>, ο Κανονισμός 1393/2007 εκτοπίζει τις αντίστοιχες διατάξεις της ΣυμβΧαγ.

### 4. Η σχέση του Κανονισμού 1393/2007 με τις ΚΠολΔ 134-136

Απομένει λοιπόν το κρίσιμο ζήτημα της σχέσης του Κανονισμού 1393/2007 με τις διατάξεις ΚΠολΔ 134-136, το οποίο και αποτέλεσε, ως ελέχθη ανωτέρω, αντικείμενο της απόφασης ΠΠρΑθ 2946/2011.

Η επίλυση του υπό κρίση ζητήματος προϋποθέτει την αποσαφήνιση τριών επιμέρους ερωτημάτων: (1) Υπάγεται η κλήτευση αντιδίκου εγκατεστημένου στην αλλοδαπή εντός ΕΕ στο πλαίσιο λήψης ενόρκου βεβαιώσεως *ratione materiae* στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 1393/2007; (2) Η εφαρμογή του Κανονισμού 1393/2007 αποκλείει την παράλληλη εφαρμογή των ΚΠολΔ 134-136; Με άλλα λόγια είναι συμβατή η *remise au parquet* με τον Κανονισμό 1393/2007; (3) Τί προβλέπεται στον Κανονισμό 1393/2007 σχετικά με τον κρίσιμο χρόνο κλήτευσης αντιδίκου στην αλλοδαπή; Μήπως είναι δυνατή η εφαρμογή της ΚΠολΔ 136 παρ. 1 στο πλαίσιο λήψης ενόρκου βεβαιώσεως μέσω ρητής παραπομπής του Κανονισμού στην *lex fori*;

#### 4.1. Υπάγεται η κλήτευση αντιδίκου για ένορκη βεβαίωση στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 1393/2007;

Εκ πρώτης όψεως η εφαρμογή του Κανονισμού 1393/2007 στο υπό κρίση ζήτημα φαίνεται αυτονόητη. Πράγματι στο άρθρο 1 του Κανονισμού ορίζεται ότι το πεδίο εφαρμογής του περιλαμβάνει την διαβίβαση από ένα κράτος μέλος της Ε.Ε. σε άλλο δικαστικών ή εξωδίκων πράξεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, χωρίς διακρίσεις ή εξαιρέσεις. Σημειωτέον ότι με την έννοια «δικαστική πράξη» εννοείται κάθε πράξη που συνδέεται με ορισμένη δικαστική διαδικασία<sup>30</sup>. Επομένως η κλήτευση αντιδίκου στο πλαίσιο λήψεως ενόρκου βεβαιώ-

29. Βλ. αναλυτικά κατωτέρω υπό ενότητα 4.1.

30. Βλ. Αρβανιτάκη, ό.π. σε υποσημ. 8, σελ. 1734. Σημειωτέον επίσης ότι από το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 1393/2007 εξαιρούνται ρητά κατά το άρθρο 1 εδ. β' όλες οι φορολογικές, τελωνειακές ή διοικητικές υποθέσεις ή υποθέσεις που αφορούν την ευθύνη του κράτους για πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας ("acta iure imperii"). Βλ. και ΑΠ 1060/2011, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 571334.

σεως υπάγεται δίχως άλλο στην έννοια «δικαστική πράξη» του Κανονισμού 1393/2007<sup>31</sup>.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει ωστόσο το γεγονός ότι η διάταξη για το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 1393/2007 (άρθρο 1) είναι όμοια με την σχετική διάταξη της ΣυμβΧαγ (άρθρο 1), ήτοι το πεδίο εφαρμογής περιορίζεται σε περιπτώσεις όπου δικαστική ή εξώδικη πράξη «πρέπει να διαβιβασθεί από το ένα κράτος μέλος σε άλλο για να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί». Το παραπάνω σε συνδυασμό με το γεγονός ότι στον Κανονισμό 1393/2007 έννομες συνέπειες προβλέπονται μόνο σε περιπτώσεις παράλειψης πραγματικής επίδοσης επί εισαγωγικών δίκης ή άλλων ισοδύναμων δικογράφων, ήτοι φαίνεται να επαναλαμβάνεται η σχετική νομοθετική επιλογή της ΣυμβΧαγ<sup>32</sup>, γεννά το ερώτημα μήπως και επί εφαρμογής του Κανονισμού 1393/2007 είναι επιτρεπτή η παράλληλη εφαρμογή της πλασματικής επίδοσης στην ημεδαπή (ΚΠολΔ 134-136), τουλάχιστον για τα επιδοτέα δικόγραφα που δεν είναι εισαγωγικά δίκης ή ισοδύναμα. Με άλλη διατύπωση ερωτάται αν τα πορίσματα της νομολογίας σχετικά με την ορθότητα του πεδίου εφαρμογής των ΚΠολΔ 134-136 σε σχέση με τις διατάξεις της ΣυμβΧαγ μπορούν να αξιοποιηθούν και για την σχέση των ΚΠολΔ 134-136 με τον Κανονισμό 1393/2007. Με αυτό τον προβληματισμό εισερχόμεθα λοιπόν στην εξέταση του δεύτερου ερωτήματος.

#### 4.2. Είναι συμβατή η *remise au parquet* των ΚΠολΔ 134-136 με τον Κανονισμό 1393/2007;

Το ζήτημα της σχέσης του Κανονισμού 1393/2007 με τις διατάξεις εθνικών δικαίων που υιοθετούν τον θεσμό *remise au parquet* αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα και πλέον επίκαιρα θέματα του ευρωπαϊκού δικονομικού δικαίου.

Κατά μία αρκετά διαδεδομένη στην γερμανική βιβλιογραφία άποψη<sup>33</sup>, ο Κανονισμός 1393/2007 δεν θίγει τις εθνικές διατάξεις κρατών-μελών που υιοθετούν συστήματα πλασματικής επίδοσης στην αλλοδαπή, καθότι και επί εφαρμογής του Κανονισμού η *lex fori* εξακολουθεί να ρυθμίζει τα ίδια

θέματα όπως επί εφαρμογής της ΣυμβΧαγ. Υπέρ της άποψης αυτής προβάλλεται το γραμματικό επιχείρημα ότι στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού γίνεται λόγος μόνο για δικαστικές ή εξώδικες πράξεις που πρέπει να διαβιβασθούν από ένα κράτος μέλος σε άλλο για να επιδοθούν/κοινοποιηθούν, χωρίς όμως να ορίζεται πότε και υπό ποίες προϋποθέσεις «πρέπει» να λάβει χώρα επίδοση/κοινοποίηση σε άλλο κράτος μέλος. Συνεπώς, σύμφωνα με την άποψη αυτή, το σχετικό ζήτημα θα λυθεί κατά την *lex fori*, άρα ο εθνικός νομοθέτης παραμένει ελεύθερος να ορίσει δια διατάξεων εθνικού δικονομικού δικαίου πότε επιβάλλεται να λάβει χώρα επίδοση/κοινοποίηση στην αλλοδαπή και πότε στην ημεδαπή. Στο μέτρο λοιπόν που ο εθνικός νομοθέτης δύναται ελεύθερα να ορίζει ότι η επίδοση σε διάδικο εγκατεστημένο στην αλλοδαπή δύναται να ολοκληρωθεί διά εγχειρίσεως δικογράφου σε πλασματικό αντίκλιτο στην ημεδαπή, ήτοι στον Εισαγγελέα, τότε δεν ανακύπτει ανάγκη να λάβει χώρα επίδοση στην αλλοδαπή. Υπό την ως άνω οπτική λοιπόν η *remise au parquet*, ως θεσμός αμιγώς ημεδαπής επίδοσης, δεν θίγεται από τον Κανονισμό 1393/2007.

Επιπλέον, συστηματικό επιχείρημα υπέρ αυτής της ερμηνευτικής εκδοχής συνάγεται ως εξής: Εφόσον στον Κανονισμό 1393/2007 προβλέπονται έννομες συνέπειες για την παράλειψη πραγματικής επίδοσης μόνο στην περίπτωση εισαγωγικών δίκης ή ισοδύναμων δικογράφων και μάλιστα μόνο σχετικά με τον μετριασμό των δυσμενών συνεπειών πλασματικών επιδόσεων στην ημεδαπή (άρθρο 19), τότε πρέπει να γίνει δεκτό ότι, όπως και η ΣυμβΧαγ, ο Κανονισμός 1393/2007 δεν θίγει τις διατάξεις εθνικών δικαίων περί πλασματικής επίδοσης στην ημεδαπή, αλλά απλώς μετριάξει τις επαχθέστερες συνέπειες εφαρμογής τους<sup>34</sup>.

Προς υποστήριξη μάλιστα της άποψης αυτής προβάλλεται και το επιχείρημα ότι η σχετική συντρέχουσα αρμοδιότητα της ΕΕ για την θέσπιση του Κανονισμού 1393/2007 περιορίζεται μόνο σε θέματα σχετικά με τις διασυνοριακές επιδόσεις και κοινοποιήσεις κατ' άρθρο 81 παρ. 2 περ. β' ΣΛΕΕ. Επομένως η ΕΕ δεν διαθέτει αρμοδιότητα να ρυθμίσει θέματα που αφορούν επιδόσεις στην ημεδαπή, άρα η ΕΕ δεν είναι αρμόδια να καταργήσει ή να περιορίσει την εφαρμογή διατάξεων εθνικών δικαίων με τις οποίες υιοθετείται η *remise au parquet* ως επίδοση στην ημεδαπή<sup>35</sup>.

Από την άλλη πλευρά η συμβατότητα της *remise au parquet* με τις διατάξεις του Κανονισμού 1393/2007 τίθεται εν αμφιβόλῳ στην θεωρία με τα ακόλουθα επιχειρήματα:

Από το ίδιο το κείμενο του Κανονισμού γίνεται εμφανές ότι πρόθεση του ευρωπαϊκού νομοθέτη δεν είναι να αφήσει απόλυτη ελευθερία στον εκάστοτε εθνικό νομοθέτη να θε-

31. Βλ. Γιαννόπουλο Π., ό.π. σε υποσημ. 4, παρ. 6.4· Αρβανιτάκη, Πρακτικά ζητήματα εφαρμογής του Κανονισμού 1348/2000 για τις επιδόσεις δικαστικών και εξώδικων πράξεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ΧρΙΔ 2003,961, 963.

32. Στο άρθρο 19 Κανονισμού 1393/2007 επαναλαμβάνεται σχεδόν αυτολεξεί η σχετική ρύθμιση των άρθρων 15 και 16 της ΣυμβΧαγ· για μία επισκόπηση των ελάχιστων διαφορών βλ. Σοφιαλίδη, Η έκδοση και η προσβολή ερήμην αποφάσεων κατά τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1348/2000, Αρμ 2001,1744, 1747.

33. Heckel, Die fiktive Inlandszustellung auf dem Rückzug - Rückwirkungen des europäischen Zustellungsrechts auf das nationale Recht, IPrax 2008 σελ. 218, 220· Stadler, ό.π. σε υποσημ. 22, σελ. 120· Nagel/Gottwald, ό.π. σε υποσημ. 19, § 7 αριθμ. 48· Geimer, Internationales Zivilprozessrecht<sup>6</sup>, 2009, αριθμ. 2074a και 2081· Schack, ό.π. σε υποσημ. 20, § 13 αριθμ. 688· Heß, ό.π. σε υποσημ. 22, σελ. 19 σημ. 68· Rauscher/Heiderhoff, Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht, 2010, Einl.-ZustVO 2007, αριθμ. 24.

34. Heckel, ό.π. σε υποσημ. 32, σελ. 220· Nagel/Gottwald, ό.π. σε υποσημ. 19, παρ. 7 αριθμ. 48· προς αυτή την κατεύθυνση και Καλαβρός, σκόλιο σε ΑΠ Ολ 22/2009, ΕΠολΔ 2009 σελ. 779, 782 σημ. 19.

35. Heckel, ό.π. σε υποσημ. 32, 220.

σπίσει αυτοτελώς και ανεξάρτητα από το ευρωπαϊκό δίκαιο θεσμούς πλασματικής επίδοσης στην ημεδαπή, οι οποίοι θα περιορίζουν έμμεσα το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού. Παραδείγματος χάριν στο προοίμιο του Κανονισμού (αριθμός 8) ορίζεται σχετικά με το πεδίο εφαρμογής του: «Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται στην επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων στον εξουσιοδοτούμενο αντιπρόσωπο του ενδιαφερομένου στο κράτος μέλος όπου γίνεται η δίκη, ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής του ενδιαφερομένου.» Όπως σωστά παρατηρείται<sup>36</sup> αυτή η ρητή διευκρίνιση σχετικά με τον περιορισμό του πεδίου εφαρμογής του Κανονισμού δεν θα ήταν απαραίτητη αν το θέμα του χαρακτηρισμού μίας επίδοσης ως διεθνούς ή ημεδαπής κρινόταν αποκλειστικά και μόνο βάσει της *lex fori*, χωρίς καμία αναγωγή στον Κανονισμό 1393/2007. Κρίσιμο εν προκειμένω είναι ότι το ωφέλιμο αποτέλεσμα του Κανονισμού, ήτοι παραγώγου ευρωπαϊκού δικαίου, δεν πρέπει να ματαιώνεται δια της εφαρμογής διατάξεων εθνικού δικαίου. Όπως άλλωστε έχει κριθεί και από το ίδιο το ΔΕΚ στο πλαίσιο ερμηνείας διατάξεων του παλαιότερου Κανονισμού 1348/2000<sup>37</sup> «η αρχή της αποτελεσματικότητας δεν πρέπει να συνεπάγεται την εκ μέρους του εθνικού δικαστή εφαρμογή των δικονομικών κανόνων που προβλέπει η εσωτερική έννομη τάξη του, παρά μόνο στο μέτρο που οι κανόνες αυτοί δεν θίγουν τον λόγο υπάρξεως και τον σκοπό του Κανονισμού».

Περαιτέρω κατά της παράλληλης εφαρμογής διατάξεων εθνικού δικαίου πλασματικής επίδοσης στην ημεδαπή προβάλλεται το επιχείρημα ότι ο θεσμός της *remise au parquet* δημιουργεί ζητήματα ανεπίτρεπτης διάκρισης εις βάρος πολιτών άλλων κρατών μελών. Ειδικότερα η πλασματική επίδοση στην ημεδαπή αναπτύσσει ενέργεια κατά κανόνα εις βάρος αλλοδαπών, εφόσον στην αλλοδαπή είναι εγκατεστημένα ως επί το πλείστον πρόσωπα με αλλοδαπή ιθαγένεια. Το γεγονός αυτό όμως φέρει τα εν λόγω πρόσωπα σε δυσμενέστερη θέση έναντι των ημεδαπών, οι οποίοι κατά κανόνα έχουν την ιθαγένεια της ημεδαπής, επομένως παραβιάζεται το άρθρο 18 ΣΛΕΕ στο μέτρο που οι εθνικές διατάξεις πλασματικής επίδοσης στην ημεδαπή συνιστούν έμμεση διακριτική διαχείριση λόγω ιθαγένειας<sup>38</sup>. Κατά της θέσης αυτής προβάλλεται το αντεπιχείρημα ότι η *remise au parquet* δεν

συνιστά ανεπίτρεπτη διάκριση στο μέτρο που δια της πλασματικής επίδοσης στην ημεδαπή εξυπηρετείται η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς διότι επιταχύνεται η ταχύτερη και αποτελεσματικότερη επίλυση των δικαστικών διαφορών<sup>39</sup>. Το αντεπιχείρημα αυτό ωστόσο δεν αντέχει σε κριτική βάση: Στην σημερινή εποχή η κυκλοφορία δικογράφων και άλλων νομικών εγγράφων εντός της ΕΕ έχει σαφώς επιταχυνθεί τόσο από πρακτικής όσο και από νομικής πλευράς. Ιδίως ως προς το δεύτερο σημείο πρέπει να τονιστούν οι εναλλακτικές δυνατότητες ταχυδρομικής όσο και απευθείας επίδοσης που προβλέπονται στον Κανονισμό 1393/2007 (άρθρα 14 και 15 αντίστοιχα). Επομένως κατά την ορθότερη άποψη ο θεσμός της πλασματικής επίδοσης στην ημεδαπή συνιστά απαγορευμένη δυσμενή μεταχείριση ημεδαπών έναντι αλλοδαπών σύμφωνα με την 18 ΣΛΕΕ<sup>40</sup>, η οποία δεν δικαιολογείται από την (όποια) επιτάχυνση επίλυσης διαφορών εντός της ΕΕ.

Παρόμοιο επιχείρημα κατά της *remise au parquet* συνάγεται και από την αρχή της δίκαιης δίκης (άρθρο 6 παρ. 1 ΕΣΔΑ). Πράγματι η αρχή της δίκαιης δίκης θέτει ένα όριο στις συνέπειες της πλασματικής επίδοσης<sup>41</sup>. Υποστηρίζεται ωστόσο ότι οι περιορισμοί που δύναται να συναχθούν εκ της αρχής της δίκαιης δίκης για τον θεσμό της πλασματικής επίδοσης αφορούν μόνο εισαγωγικά δίκης ή ισοδύναμα έγγραφα<sup>42</sup>. Η θέση αυτή ωστόσο δεν είναι ορθή κατά την προσωπική μου άποψη, διότι προσβολές της αρχής της δίκαιης δίκης ενδέχεται να προκληθούν και δια επιδόσεως μεταγενέστερων διαδικαστικών πράξεων, π.χ. δια πλασματικής επιδόσεως δικαστικής απόφασης η οποία να θέτει σε κίνηση την προθεσμία άσκησης ενδίκων μέσων. Πράγματι η απώλεια της δυνατότητας άσκησης ενδίκου μέσου από διάδικο διαμένοντα στην αλλοδαπή εντός συντομότατου χρόνου από την πλασματική επίδοση στον Εισαγγελέα<sup>43</sup> (π.χ. τριακονθήμερη προθεσμία κατά την ΚΠολΔ 652) χωρίς να λάβει πραγματική γνώση είτε του περιεχομένου είτε ενδεχομένως ακόμη και του γεγονότος της έκδοσης δικαστικής απόφασης δυσχερώς μπορεί να συμβιβαστεί με την αρχή της δίκαιης δίκης, όπως αυτή κατοχυρώνεται στο άρθρο 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ.

36. Heinze, Fiktive Inlandszustellung und der Vorrang des europäischen Zivilverfahrensrechts, IPrax 2010 σελ. 155, 159· έτσι και *Sujecki*, σχόλιο σε BGH NJW 2011 σελ. 1885, NJW 2011 σελ. 1888. Για την εξαίρεση των περιπτώσεων εξουσιοδοτημένου αντιπροσώπου από το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 1393/2007 βλ. ΜΠρΘεσ 3018/2011, ΕΠολΔ 2011,497 με σχόλιο Πλεύρη ΕΠολΔ 2011, 500 κατά την οποία κρίθηκε ότι ο Διευθυντής Παρατήματος αλλοδαπού νομικού προσώπου συνιστά εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπο.

37. C-443/03 *Leffler κατά Berlin Chemie AG*, αριθμός 50, Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου 2005 σελ. I-09611.

38. *Rauscher/Heiderhoff*, ό.π. σε υποσημ. 33, Art. 19-ZustVO 2007 αριθμ. 14· *Lindacher*, ό.π. σε υποσημ. 22, σελ. 189 και *Bajons*, Internationale Zustellung und Recht auf Verteidigung, Wege zur Globalisierung des Rechts-Festschrift für A. Schütze, 1999, σελ. 49, 72.

39. *Heckel*, ό.π. σε υποσημ. 32, σελ. 223 ο οποίος ωστόσο δέχεται ότι ζήτημα παράβασης του άρθρου 18 ΣΛΕΕ τίθεται μόνο επί περιπτώσεως επίδοσης εισαγωγικών δίκης εγγράφων καθότι εκεί η πραγματική επίδοση στον εναγόμενο λειτουργεί ως αντίβαρο στην ανατροπή του κανόνα *actor sequitur forum rei*: βλ. και BGH IPrax 2000 σελ. 21 -με σύμφωνο σχόλιο *Roth* IPrax 2000 σελ. 11- σύμφωνα με την οποία η πλασματική επίδοση μεταγενέστερης διαδικαστικής πράξης της οποίας προηγήθηκε πραγματική επίδοση ισοδύναμου εισαγωγικού δίκης εγγράφου -*Mahnbescheid*, διαταγής πληρωμής- και παράλειψη του αποδέκτη στην αλλοδαπή να διορίσει αντικλπο στην ημεδαπή σύμφωνα με την παρ. 175 I περ. 3 ΖΠΟ δεν συνιστά απαγορευμένη διακριτική μεταχείριση.

40. Έτσι και OLG Karlsruhe RIW 1999 σελ. 538· *Roth*, ό.π. σε υποσημ. 22, σελ. 498 ειδικά για την πλασματική επίδοση των ΚΠολΔ 134-136

41. *Lindacher*, ό.π. σε υποσημ. 22, σελ. 189· *Heß*, ό.π. σε υποσημ. 22, σελ. 18· *Bajons*, ό.π. σε υποσημ. 38, σελ. 57 επ.

42. *Heckel*, ό.π. σε υποσημ. 32, σελ. 224.

43. βλ. σχετικά ΑΠ 266/2004, ΝοΒ 2005,273 με σχόλιο *Δωρή*.

Επιχείρημα υπέρ της επικράτησης των διατάξεων του Κανονισμού 1393/2007 επί των διατάξεων εθνικών δικαίων που προβλέπουν πλασματική επίδοση στην ημεδαπή αποπειράται να εξαχθεί και από την απόφαση του ΔΕΚ στην υπόθεση *Scania κατά Rockinger*<sup>44</sup>. Στην υπόθεση αυτή ετέθη στο ΔΕΚ προδικαστικό ερώτημα σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 27 παρ. 2 της (ήδη αντικατασταθείσας από τον Κανονισμό 44/2001) Σύμβασης των Βρυξελλών 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (εφεξής: Σύμβαση Βρυξελλών), η οποία όριζε ότι «*απόφαση δεν αναγνωρίζεται αν το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο δεν έχει επιδοθεί στον ερημοδικήσαντα εναγόμενο κανονικά και έγκαιρα ώστε να μπορεί να αμυνθεί*». Συγκεκριμένα το ΔΕΚ εκλήθη να αποφανθεί επί του ερωτήματος αν η ως άνω διάταξη της Σύμβασης Βρυξελλών πρέπει να ερμηνευθεί, υπό την έννοια ότι η επίδοση του εισαγωγικού δίκης εγγράφου σε εναγόμενο στην αλλοδαπή πρέπει να γίνει σύμφωνα μόνο με τις ισχύουσες μεταξύ των συμβαλλομένων κρατών συμφωνίες, δηλαδή με την τότε ακόμη ισχύουσα εντός ΕΕ ΣυμβΧαγ ή θα μπορούσε να είχε γίνει και κατά τις διατάξεις εθνικών δικαίων (στην συγκεκριμένη περίπτωση του γαλλικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας) που προβλέπουν πλασματική επίδοση στην ημεδαπή. Το ΔΕΚ, στηριζόμενο στο άρθρο IV του Πρωτοκόλλου της Σύμβασης Βρυξελλών έκρινε ότι «[...] όταν στις σχέσεις μεταξύ του κράτους εκδόσεως της αποφάσεως και του κράτους αναγνωρίσεως ή εκτελέσεως της αποφάσεως αυτής εφαρμογή έχει η Σύμβαση της Χάγης, το νομότυπο της κοινοποίησεως του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου πρέπει να εκτιμάται, τόσο από τον δικαστή του κράτους εκδόσεως της αποφάσεως όσο και από τον δικαστή του κράτους αναγνωρίσεως ή εκτελέσεως της αποφάσεως αυτής, με γνώμονα μόνο τις διατάξεις του άρθρου 15 της Συμβάσεως της Χάγης, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 20, τρίτο εδάφιο, της Συμβάσεως των Βρυξελλών»<sup>45</sup>.

Εξ αφορμής της ως άνω απόφασης υποστηρίχθηκε η άποψη<sup>46</sup> ότι το ΔΕΚ καταδίκασε συλλήβδην τον θεσμό της *remise au parquet* εντός ευρωπαϊκού χώρου. Επομένως η ως άνω αποδοκιμασία της *remise au parquet* θα ισχύει *a fortiori* και μετά την αντικατάσταση της ΣυμβΧαγ από τον Κανονισμό 1393/2007 (άρθρο 20 παρ. 1 Κανονισμού). Ωστόσο όπως ορθά παρατηρείται<sup>47</sup> η παραπάνω σιβυλλική απόφαση του ΔΕΚ αφορούσε κυρίως την ερμηνεία διατάξεων της Σύμβασης Βρυξελλών και δεν αποσκοπούσε στον πλήρη εξοβελισμό του θεσμού της *remise au parquet* από τον ευρωπαϊκό χώρο.

Χαρακτηριστικό είναι μάλιστα ότι το ΔΕΚ απέφυγε να απαντήσει στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα που είχε τεθεί στην εν λόγω υπόθεση σχετικά με το κατά πόσο η εφαρμογή του θεσμού της *remise au parquet* συνιστά παράβαση της αρχής της απαγόρευσης διάκρισης λόγω ιθαγένειας όπως αποτυπώνεται στο άρθρο 12 ΣΕΚ (και ήδη 18 ΣΛΕΕ). Η παράλειψη απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα, υπό την αιτιολογία ότι η απάντηση στο πρώτο επαρκούσε, καταδεικνύει ουσιαστικά την απροθυμία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου να πάρει ξεκάθαρη θέση κατά της *remise au parquet*<sup>48</sup>.

Το σημαντικότερο επιχείρημα ωστόσο υπέρ της θέσης ότι ο Κανονισμός 1393/2007 δεν επιτρέπει στα εθνικά δίκαια να καθορίσουν ελεύθερα τα όρια θεσμών πλασματικής επίδοσης στην ημεδαπή με έννομες συνέπειες για διαδικούς στην αλλοδαπή, ήτοι να εφαρμόσουν κατά το δοκούν εθνικές διατάξεις πλασματικής επίδοσης, εξάγεται από το άρθρο 9 του Κανονισμού, το οποίο συνιστά μάλιστα την μεγαλύτερη καινοτομία και πρόοδο του τελευταίου σε σύγκριση με την ΣυμβΧαγ. Συγκεκριμένα στο άρθρο 9 παρ. 1 του Κανονισμού ρυθμίζονται εξαντλητικά οι συνέπειες σχετικά με τον χρόνο κατά τον οποίο επέρχονται τα αποτελέσματα από μία επίδοση στην αλλοδαπή εντός ΕΕ ως εξής: «[...] η ημερομηνία της επίδοσης ή της κοινοποίησης μιας πράξης [...] είναι η ημερομηνία κατά την οποία η πράξη επιδόθηκε ή κοινοποιήθηκε σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους παραλαβής». Σημειωτέον ότι η ρύθμιση αυτή ισχύει για όλους του τρόπους επίδοσης ή κοινοποίησης που προβλέπονται στον Κανονισμό, όπως προκύπτει και από το άρθρο 9 παρ. 3 του Κανονισμού, παρά το ατελές γράμμα της ελληνικής εκδοχής του κειμένου κατά την οποία παραλήφθηκε, προφανώς εκ παραδρομής, η λέξη «και» πριν από την λέξη «εφαρμόζονται»<sup>49</sup>. Ο σκοπός του άρθρου 9 παρ. 1 εντοπίζεται σύμφωνα με το Προοίμιο του Κανονισμού στα ακόλουθα (αρ. 15): «*Λόγω των δικονομικών διαφορών που υπάρχουν στα διάφορα κράτη μέλη, η ημερομηνία που λαμβάνεται υπόψη για την επίδοση ή κοινοποίηση διαφέρει ανά κράτος μέλος. Λαμβάνοντας υπόψη αυτό, και τις δυσκολίες που δημιουργεί, ο παρών Κανονισμός προβλέπει ένα σύστημα όπου η ημερομηνία επίδοσης ή κοινοποίησης καθορίζεται από τη νομοθεσία του κράτους μέλους παραλαβής. [...] Το σύστημα διπλής ημερομηνίας υπάρχει σε λίγα μόνο κράτη μέλη τα οποία και θα πρέπει να το γνωστοποιούν στην Επιτροπή [...]*».

Κατ' εξαίρεση στο άρθρο 9 παρ. 2 του Κανονισμού προβλέφθηκαν τα ακόλουθα: «*Όταν όμως, σύμφωνα με το δίκαιο κράτους μέλους, μια πράξη πρέπει να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί εντός τακτής προθεσμίας, λαμβάνεται υπόψη για τον αιτούντα η ημερομηνία που καθορίζεται από το δίκαιο του κράτους αυτού*». Αξίζει να αναφερθεί ακόμη ότι στην

44. C-522/03 Αρμ. 2006 σελ. 175 με σχόλιο Άνθιμου· Βλ και Μιχαηλίδου, Η νομολογία του ΔΕΚ για τις διασυνοριακές επιδόσεις και η Πρόταση για την τροποποίηση του Κανονισμού 1348/2000, Δίκη 2006 σελ. 851.

45. C-522/03 αριθμ. 26.

46. Heiderhoff, Keine Inlandszustellung an Adressaten mit ausländischem Wohnsitz mehr?, EuZW 2006 σελ. 235, 236· Heinze, ό.π. σε υποσημ. 36, σελ. 155, τουλάχιστον για τα εισαγωγικά δίκης ή ισοδύναμα έγγραφα.

47. Stadler, ό.π. σε υποσημ. 22, σελ. 119.

48. Stadler, ό.π. σε υποσημ. 22, σελ. 120· Άνθιμος, Σχόλιο σε απόφαση ΔΕΚ C-522/03 (Scania κατά Rockinger), Αρμ. 2006 σελ. 181· Μιχαηλίδου, ό.π. σε υποσημ. 44, σελ. 859.

49. Βλ. σχετικά Γέσου-Φαλτσή, ό.π. σε υποσημ. 12, σελ. 628.

Επεξηγηματική Έκθεση της Σύμβασης Επίδοσης ΕΕ 1997, η οποία ως ελέχθη ανωτέρω αποτέλεσε τον προπομπό των Κανονισμών 1393/2007 και 1348/2000, αναφέρονται σχετικά με τον σκοπό του νομοθέτη για την καινοτόμο ρύθμιση του άρθρου 9 τα εξής (ΕΕ 1997 C 261/33): «Σκοπός των διατάξεων αυτού του άρθρου είναι να καθορισθούν κριτήρια ως προς την ημερομηνία που λαμβάνεται υπόψη σχετικά με την επίδοση ή κοινοποίηση μίας πράξης. Όντως, η επίδοση ή η κοινοποίηση μιας πράξης γεννά ως επί το πλείστον, νομικά αποτελέσματα για τα οποία είναι σημαντικό να προσδιορίζεται σε ποια στιγμή παρήχθησαν. Όμως, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές που υπάρχουν μεταξύ κρατών μελών της Ένωσης, τόσο όσον αφορά τους δικονομικούς κανόνες σχετικά με την επίδοση ή κοινοποίηση όσο και όσον αφορά τους ουσιαστικούς κανόνες, το γεγονός η ημερομηνία του οποίου λαμβάνεται υπόψη, διαφέρει από κράτος σε κράτος. Κατά την κατάρτιση της σύμβασης επιδιώχθηκε η αναζήτηση ενός κανόνα που θα μπορεί να υποκαταστήσει στις σχέσεις μεταξύ των κρατών της Ένωσης τους κανόνες εσωτερικού δικαίου και αυτό οδήγησε στην θέσπιση των διατάξεων του άρθρου 9».

Από τα παραπάνω κείται πέραν πάσης αμφιβολίας ότι πρόθεση του ευρωπαϊκού νομοθέτη ήταν να ρυθμίσει εξαντλητικά το ζήτημα του χρόνου επέλευσης των συνεπειών μίας επίδοσης από ένα κράτος μέλος σε ένα άλλο ανεξάρτητα από τον νομικό χαρακτηρισμό της εν λόγω επίδοσης κατά την *lex fori*. Συνεπώς ανεξάρτητα από το γεγονός αν μία επίδοση χαρακτηρίζεται κατά το εθνικό δίκαιο ως ημεδαπή επίδοση σε πλασματικό αντιπρόσωπο του αποδέκτη (Εισαγγελέας κατά την ΚΠολΔ 134), η επίδοση αυτή δεν μπορεί να αναπτύξει ισχύ κατά του παραλήπτη εγκατεστημένου στην αλλοδαπή παρά μόνο εντός του χρονικού πλαισίου που θεσπίζεται με το άρθρο 9 του Κανονισμού, καθότι οι σχετικές διατάξεις του Κανονισμού υπερισχύουν της ΚΠολΔ 136 παρ. 1 ως κανόνες υπέρτερης τυπικής ισχύος (άρθρο 28 παρ. 1 και σχετική ερμηνευτική δήλωση του Συντάγματος). Επομένως ο Κανονισμός 1393/2007 αποστερώντας από τις διατάξεις ΚΠολΔ 134-136 την σημαντικότερη λειτουργία τους, η οποία συνίσταται στην ανάπτυξη εννόμων συνεπειών της πλασματικής επίδοσης ήδη από τον χρόνο εγχείρισης του επιδοτού εγγράφου στον αρμόδιο Εισαγγελέα, και ορίζοντας ο ίδιος πότε αποκτά νομική ενέργεια η πλασματική επίδοση στην ημεδαπή (άρθρο 9 παρ. 2), αποκλείει την αυτόνομη και παράλληλη εφαρμογή των ΚΠολΔ 134-136. Η θέση αυτή μπορεί να χαρακτηριστεί ως κρατούσα στην ελληνική θεωρία<sup>50</sup>, ενώ υποστηρίζεται και στην γερμανική θεωρία γενικότερα για τον θεσμό της *remise au parquet* σε εθνικά δίκαια κρατών μελών<sup>51</sup>.

50. Γέσιου-Φαλατή, ό.π. σε υποσημ. 12, σελ. 626· Αρβαντάκης, ό.π. σε υποσημ. 8, σελ. 1734· Γιαννόπουλος Π., ό.π. σε υποσημ. 4, παρ. 6.4, ο οποίος για την υποστήριξη της θέσης αυτής επικαλείται το άρθρο 1 παρ. 1 του Κανονισμού.

51. Heinze ό.π. σε υποσημ. 36, σελ. 159.

Ως προς την αντιμετώπιση του ως άνω ζητήματος από την ελληνική νομολογία παρατηρούνται τα εξής: Κατ' αρχήν γίνεται αποδεκτός ο περιορισμός εφαρμογής των ΚΠολΔ 134-136 συνεπεία εφαρμογής του Κανονισμού 1393/2007. Ειδικότερα, η μεγαλύτερη μερίδα της νομολογίας η οποία εκλήθη να εφαρμόσει τον Κανονισμό 1393/2007 στο πλαίσιο αντιμετώπισης του ζητήματος της μη παράστασης διαδίκου εγκατεστημένου στην αλλοδαπή εναντίον του οποίου φέρεται προς συζήτηση εισαγωγικό δίκης δικόγραφο, θεμελιώνει την μη εφαρμογή της πλασματικής επίδοσης κατά τις ΚΠολΔ 134-136 αφενός επικαλούμενη την υπεροχή του Ευρωπαϊκού Δικαίου, αφετέρου το άρθρο 19 του Κανονισμού 1393/2007. Συγκεκριμένα σε αρχικές αποφάσεις του ΑΠ επί του ως άνω ζητήματος κρίθηκε ρητά ότι ο (τότε ισχύων) Κανονισμός 1348/2000 «υπερισχύει [...] των - περί συντελέσεως της επιδόσεως με παράδοση του εγγράφου στον αρμόδιο Εισαγγελέα - διατάξεων των άρθρων 134 και 136 του ΚΠολΔ προκειμένου περί επιδόσεων στις ανωτέρω υποθέσεις σε πρόσωπα (μόνο) γνωστής διαμονής που διαμένουν σε χώρα της Ε.Ε. (άρθ. 1 παρ. 2 του Κανονισμού)»<sup>52</sup>. Ωστόσο σε νεότερες αποφάσεις του ΑΠ διαλαμβάνεται επιφυλακτικότερη διατύπωση και η σχετική κρίση περιορίζεται μόνο στο *ad hoc* κρινόμενο ζήτημα της επίδοσης εισαγωγικών δίκης ή ισοδύναμων δικογράφων. Συγκεκριμένα οι νεότερες αποφάσεις του ΑΠ επικαλούμενες τα άρθρα 2-7, 10, 19 και 20 του Κανονισμού 1393/2007 κρίνουν ότι «[...] η επίδοση της αίτησης για αναίρεση με κλήση για συζήτηση αυτής, όταν στρέφεται κατά διαδίκου που είναι γνωστής διαμονής στο κράτος μέλος της ΕΕ ολοκληρώνεται με την πραγματική επίδοση αυτής στον αναιρεσίβλητο, η οποία αποδεικνύεται με την κατά το άρθρο 19 του Κανονισμού βεβαίωση και δεν αρκεί η κατά τα άρθρα 134, 136 ΚΠολΔ πλασματική επίδοση στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου»<sup>53</sup>. Η παραπάνω θεμελίωση του αποκλεισμού των συνεπειών πλασματικής επίδοσης και ιδίως η επιλογή γι' αυτό τον σκοπό της διάταξης του άρθρου 19 του Κανονισμού αποτελεί κατ' ουσίαν επανάληψη αιτιολογιών που χρησιμοποιήθηκαν από τον ΑΠ για τα ίδια ζητήματα στο πλαίσιο της ΣυμβΧαγ<sup>54</sup>. Η διατύπωση της αιτιολόγησης για την μη εφαρμογή των ΚΠολΔ 134-136 επί επιδόσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού κατά παρόμοιο τρόπο με την αιτιολόγηση της ΣυμβΧαγ από μέρος την νομολογίας του ΑΠ, αφήνει ανοικτό το ενδεχόμενο για την μεταφορά και άλλων πορισμάτων της νομολογίας για την ΣυμβΧαγ και στο πλαίσιο ερμηνείας και εφαρμογής

52. ΑΠ 448/2005, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 372153· ΑΠ 567/2003, ΕλλΔνη 2004,1393.

53. ΑΠ 458/2011, ΕΠολΔ 2011,511 με σημείωμα Αρβαντάκη· ΑΠ 66/2011, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 543506· ΑΠ 1207/2010, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 526743· ΑΠ 1391/2009, ΝΟΜΟΣ αριθμ.505968· ΑΠ 1559/2011, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 563306· παρόμοια διατύπωση με αναγωγή κυρίως στο άρθρο 19 του Κανονισμού έχουν και οι ΑΠ 1274/2008, ΝοΒ 2009,563 με σημείωμα Γρύλλη· ΑΠ 154/2008, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 484791.

54. Βλ. όμοια αιτιολόγηση στις ΑΠ 1689/2009, ΕφΑΔ 2010,349 και ΑΠ 835/2007, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 435250.

του Κανονισμού 1393/2007, ιδίως της θέσης ότι πραγματική επίδοση απαιτείται μόνο στην περίπτωση εισαγωγικών δίκης ή ισοδύναμων εγγράφων, άποψη μάλιστα η οποία έχει ήδη υποστηριχθεί στην θεωρία (βλ. κατωτέρω). Στη νομολογία των δικαστηρίων ουσίας το ως άνω πρόβλημα επιλύεται και πάλι υπέρ της υπεροχής των διατάξεων του Κανονισμού επί των ΚΠολΔ 134-136 με την χαρακτηριστική διατύπωση ότι ο Κανονισμός «έθεσε αυτομάτως εκποδών όλες τις διατάξεις του εθνικού δικαίου των κρατών μελών που ρυθμίζουν το ζήτημα των επιδόσεων στην αλλοδαπή»<sup>55</sup>. Σε μία απόφαση του Εφετείου Θεσσαλονίκης<sup>56</sup> η ως άνω θέση περιορίζεται στην συνέχεια με την εξής παρατήρηση: «*ναί μεν οι σχετικές με την επίδοση στον Εισαγγελέα διατάξεις του άρθρου 134 του ΚΠολΔ δεν καταργήθηκαν με τον Κανονισμό, αποκλείεται, όμως, να θεωρηθεί ότι έχει ολοκληρωθεί η κλήτευση του προσώπου στο οποίο πρέπει να γίνει η επίδοση με μόνη την παράδοση του επιδοτού εισαγωγικού της δίκης ή άλλου ισοδύναμου δικογράφου στον Εισαγγελέα, όπως ορίζει το άρθρο 136 παρ. 1 ΚΠολΔ, δηλαδή ανεξαρτήτως αν παραλήφθηκε από το πρόσωπο στο οποίο απευθύνεται, κατά τον οριζόμενο στον Κανονισμό τρόπο, ώστε να διασφαλίζεται η θεμελιώδης αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως*».

Η ως άνω κατ' αποτέλεσμα ορθή θέση δεν δύναται να γίνει κατανόητη χωρίς να ληφθεί υπόψη το άρθρο 9 του Κανονισμού, το οποίο ως ελέχθη ανωτέρω αποτελεί την κεντρική διάταξη για την οριοθέτηση των ΚΠολΔ 134-136 με τον Κανονισμό: Ο Κανονισμός δεν καταργεί τις διατάξεις των εθνικών δικαίων περί επίδοσης στην αλλοδαπή, αλλά περιορίζει δραστικά το πεδίο εφαρμογής τους. Συγκεκριμένα σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 του Κανονισμού 1393/2007 αφαιρείται από την ύλη της *lex fori* το ζήτημα του χρόνου κατά τον οποίο αναπτύσσει έννομες συνέπειες η διακοινοτική επίδοση (ΚΠολΔ 136 παρ. 1) με μοναδική εξαίρεση τις περιπτώσεις τήρησης «*τακτής προθεσμίας*», οπότε εφαρμόζεται η *lex fori* κατά παραπομπή από την ως άνω διάταξη<sup>57</sup>.

Από τα παραπάνω εξάγεται αβίαστα το συμπέρασμα ότι ο Κανονισμός επιβάλλει την πραγματική επίδοση τουλάχιστον στις περιπτώσεις εισαγωγικών δίκης ή ισοδύναμων εγγρά-

φων. Ωστόσο, ως ελέχθη ανωτέρω, υποστηρίζεται στην θεωρία<sup>58</sup> η άποψη ότι η πραγματική επίδοση, όπως επιβάλλεται από το άρθρο 9 παρ. 1 του Κανονισμού, δεν απαιτείται στις υπόλοιπες περιπτώσεις, δηλαδή στις περιπτώσεις επίδοσης δικογράφων που αφορούν μεταγενέστερες διαδικαστικές ενέργειες, κατ' αναλογία με όσα γίνονται δεκτά για την σχέση της Συμβλαχ με τις ΚΠολΔ 134-136. Βασικό επιχείρημα για αυτή την άποψη αποτελεί το γεγονός ότι, όπως και στην Συμβλαχ, στον Κανονισμό 1393/2007 έννομες συνέπειες σχετικά με την παράλειψη πραγματικής επίδοσης προβλέπονται μόνο για τα εισαγωγικά δίκης ή ισοδύναμα δικόγραφα στο άρθρο 19 παρ. 1. Κατά της ως άνω άποψης ωστόσο υφίστανται σημαντικά αντεπιχειρήματα:

**Πρώτον**, από το γράμμα των διατάξεων του άρθρου 9 Κανονισμού 1393/2007 δεν προκύπτει κανένας σχετικός περιορισμός. Αντίθετα στο λεκτικό του άρθρου 9 παρ. 1 προβλέπονται ρητά άλλοι περιορισμοί του πεδίου εφαρμογής του («*με την επιφύλαξη εφαρμογής του άρθρου 8*») επομένως δύναται να θεμελιωθεί σχετικό *argumentum e contrario* για τον περιορισμό της αρχής της πραγματικής επίδοσης μόνο επί εισαγωγικών δίκης ή ισοδύναμων δικογράφων. Αν ο ευρωπαϊκός νομοθέτης επιθυμούσε να περιορίσει την εφαρμογή του άρθρου 9 παρ. 1 μόνο στις περιπτώσεις των εισαγωγικών δίκης ή ισοδύναμων δικογράφων θα το είχε πράξει ρητά, όπως έκανε σε άλλες περιπτώσεις.

**Δεύτερον**, στον Κανονισμό 1393/2007 το άρθρο 9 τίθεται στο γενικό Κεφάλαιο περί Δικαστικών Πράξεων (Κεφάλαιο ΙΙ), ενώ το άρθρο 19 τίθεται στο Κεφάλαιο των Τελικών Διατάξεων<sup>59</sup>. Επομένως και από το εξωτερικό σύστημα των διατάξεων του Κανονισμού δεν προκύπτει ότι η εφαρμογή του άρθρου 9 περιορίζεται μόνο στις περιπτώσεις του άρθρου 19, ήτοι επί εισαγωγικών δίκης ή ισοδύναμων δικογράφων<sup>60</sup>.

**Τρίτον**, στο ίδιο συμπέρασμα, ότι δηλαδή δια του άρθρου 9 του Κανονισμού 1393/2007 θεσπίζεται αποκλειστικός και αυτόνομος κανόνας σχετικά με τον κρίσιμο χρόνο επίδοσης όλων των επιδοτέων εγγράφων, κατατείνουν και οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες του Κανονισμού (βλ. ανωτέρω την Επεξηγηματική Έκθεση της Σύμβασης Επίδοσης ΕΕ 1997), επομένως δεν μπορεί να υποστηριχθεί η ως άνω άποψη ούτε με επιχειρήματα εκ της βουλήσεως του ιστορικού νομοθέτη. Επιπλέον το ως άνω συμπέρασμα επιβεβαιώνεται και από την προϊστορία της διάταξης 9 παρ. 2 του Κανονισμού. Ειδικότερα, στον Κανονισμό 1348/2000 το λεκτικό της διά-

55. ΠΠρΑθ 893/2009, ΑρΧΝ 2010,53 με σημείωμα *Νικολαΐδη*: ΠΠρΑθ 2501/2008, ΝοΒ 2009,1391· ΠΠρΡοδ 261/2004, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 374139· ΜΠρΔραμ 34/2008, ΕΠολΔ 2008,550 με σημείωμα *Δαβράδου*· ΜΠρΚερκ 326/2006, Αρμ 2007,1372· ΜΠρΑθ 1392/2005, Αρμ 2005,9· ΕιρΘεσ 2844/2008, Αρμ 2008,1569· ΕιρΚαθ 20/2003, Αρμ 2003,240. Χαρακτηριστική είναι και η διατύπωση της ΠΠρΠειρ 4400/2011, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 548736 κατά την οποία πλασματική επίδοση σε Εισαγγελέα «[...] είναι μη νόμιμη, καθόσον εν προκειμένω εφαρμοστέος τυγχάνει λόγω της έδρας της [εναγόμενης] εταιρείας σε Κράτος-Μέλος της Ε.Ε. (Ιταλία) ο Κανονισμός (ΕΚ) 1393/2007 [...]».

56. ΕφΘεσ 310/2010, ΕΠολΔ 2011 σελ. 81 με σημείωμα *Ανθίμου*.

57. Άρθρο 9 παρ. 2 Κανονισμού 1393/2007 το οποίο παραπέμπει στην ΚΠολΔ 136 παρ. 1· σε αυτή την κατεύθυνση και οι ΜΠρΚερκ 326/2006, Αρμ 2007,1372 χωρίς όμως αναγωγή στο άρθρο 9 του Κανονισμού 1393/2007· ΜΠρΚεφ 302/2005, Αρμ 2005,1435 με σημείωμα *Αρβανιτάκη*.

58. *Καλαβρός*, ό.π. σε υποσημ. 34, σελ. 782 σημ. 19· *Ανθίμος*, σχόλιο σε ΑΠ Ολ 22/2009, ΕΠολΔ 2009,785, 788.

59. Κεφάλαιο ΙV· για το ζήτημα της θέσης της διάταξης του άρθρου 19 εντός του συστήματος του Κανονισμού βλ. και *Σοφιαλίδη*, ό.π. σε υποσημ. 32, σελ. 1745.

60. Για την έννοια του εξωτερικού συστήματος και την ερμηνευτική της αξία βλ. *Παπανικολάου Π.*, Μεθοδολογία του Ιδιωτικού Δικαίου και Ερμηνεία των Δικαιοπραξιών, 2000, αριθμ. 212

ταξης είχε ως εξής: «Όταν όμως στα πλαίσια κινηθείσας ή εκκρεμούσας διαδικασίας στο κράτος μέλος προέλευσης, μια πράξη πρέπει να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί εντός τακτής προθεσμίας, λαμβάνεται υπόψη για τον αιτούντα η ημερομηνία που καθορίζεται από το δίκαιο του κράτους αυτού». Είναι προφανές λοιπόν ότι επί ισχύος του Κανονισμού 1348/2000 η εφαρμογή του άρθρου 9 παρ. 1 καταλάμβανε και επιδόσεις για μεταγενέστερες διαδικαστικές πράξεις, καθότι δια της 9 § 2 εισαγόταν ρητά εξαίρεση εφόσον πληρούνταν σωρευτικά δύο προϋποθέσεις: αφενός η επίδοση να λάμβανε χώρα «στα πλαίσια κινηθείσας ή εκκρεμούσας διαδικασίας», αφετέρου η έννομη συνέπεια της επίδοσης να αφορούσε την τήρηση τακτής προθεσμίας. Λογικώς λοιπόν στο πεδίο εφαρμογής της 9 παρ. 1 υπάγονταν οι περιπτώσεις επιδόσεων «στα πλαίσια κινηθείσας ή εκκρεμούσας διαδικασίας» που δεν αφορούσαν την τήρηση τακτής προθεσμίας. Η αλλαγή του λεκτικού του άρθρου 9 παρ. 2 στο πλαίσιο του Κανονισμού 1393/2007 (βλ. το λεκτικό της διάταξης ως ανωτέρω) δεν έγινε διότι άλλαξε η βούληση του ευρωπαϊκού νομοθέτη σχετικά με το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 9, ήτοι την εφαρμογή του και επί επιδόσεων που αφορούν μεταγενέστερες διαδικαστικές πράξεις, αλλά γιατί υπήρχε η βούληση να επεκταθεί η εξαίρεση του άρθρου 9 παρ. 2 επί όλων των περιπτώσεων κατά τις οποίες ο επισπεύδων στην ημεδαπή πρέπει δια της επιδόσεως να τηρήσει «τακτική προθεσμία», ήτοι να συμπεριληφθούν στο νέο 9 παρ. 2 και οι επιδόσεις εισαγωγικών δίκης ή ισοδύναμων εγγράφων που αφορούν την τήρηση τακτής προθεσμίας<sup>61</sup>. Επομένως και από την προϊστορία του άρθρου 9 του Κανονισμού 1393/2007 συνάγεται ότι στο πεδίο εφαρμογής του υπάγονται επιδόσεις στο πλαίσιο κινηθείσας ή εκκρεμούσας διαδικασίας.

Τέλος, ούτε τελεολογικά μπορεί να υποστηριχθεί ότι η εφαρμογή του άρθρου 9 του Κανονισμού οφείλει να περιοριστεί μόνο στις περιπτώσεις εισαγωγικών δίκης ή ισοδύναμων εγγράφων. Αντίθετα η επιτυχημένη εξισορρόπηση των συμφερόντων του επισπεύδοντος διαδίκου στην ημεδαπή και του παραλήπτη διαδίκου στην αλλοδαπή που επιτυγχάνεται δια του άρθρου 9 του Κανονισμού, επιβάλλεται να μην περιοριστεί μόνο στα εισαγωγικά δίκης ή ισοδύναμα δικόγραφα, αλλά να επεκταθεί και επί μεταγενέστερων διαδικαστικών πράξεων, σύμφωνα άλλωστε με την αδιάστικτη διατύπωση της διάταξης, γεγονός το οποίο οδηγεί σε σαφώς βελτιωμένα αποτελέσματα σε σχέση με την ΣυμβΧαγ. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η επίδοση δικαστικής απόφασης δια της οποίας εκκινεί προθεσμία για την άσκηση ενδίκου μέσου: Στο πλαίσιο εφαρμογής της ΣυμβΧαγ η κρατούσα γνώμη στη νομολογία κάνει δεκτό ότι για την εκκίνηση προθεσμίας ενδίκου μέσου αρκεί πλασματική επίδοση της απόφασης στον Εισαγγελέα κατά τις ΚΠολΔ 134-136 διότι η ΣυμβΧαγ «δεν

περιέχει διάταξη, βάσει της οποίας ο χρόνος συντέλεσης της επίδοσης δικαστικής απόφασης προς διαμένοντα σε γνωστή διεύθυνση στην αλλοδαπή, που ορίζεται στη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 136 σε συνδυασμό με άρθρο 134 ΚΠολΔ, να μπορεί να θεωρηθεί μετατιθέμενος στην εκτέλεση της περι επίδοσης της αίτησης, μέσω της αρμόδιας αλλοδαπής κεντρικής Αρχής»<sup>62</sup>. Το κενό αυτό λοιπόν, που αναγνωρίζει *de lege ferenda* ο ΑΠ στο πλαίσιο εφαρμογής της ΣυμβΧαγ<sup>63</sup>, καλύπτει *de lege lata* πλέον η διάταξη του άρθρου 9 παρ. 1 του Κανονισμού 1393/2007, με ιδιαίτερα σημαντικές πρακτικές συνέπειες για την επίδοση μεταγενέστερων διαδικαστικών πράξεων. Πράγματι, η απώλεια της δυνατότητας άσκησης ενδίκου μέσου κατά αποφάσεως ως συνέπεια πλασματικής επίδοσης στον Εισαγγελέα αποτελεί σημαντική έκπτωση από το δικαίωμα δικαστικής ακρόασης του διαδίκου στην αλλοδαπή η οποία αφενός εγείρει σημαντικά ζητήματα ενόψει του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ (αρχή δίκαιης δίκης) και του άρθρου 18 της ΣΛΕΕ (απαγόρευση διακριτικής μεταχείρισης αλλοδαπών) σύμφωνα με όσα προελέχθησαν, αφετέρου δεν συμβαδίζει με τους σκοπούς που οδήγησαν στην θέσπιση του άρθρου 9 του Κανονισμού. Επομένως ο περιορισμός του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 9 του Κανονισμού 1393/2007 μόνο στα εισαγωγικά δίκης ή ισοδύναμα έγγραφα πρέπει να αποκλειστεί και εκ τελεολογικής απόψεως.

Προς επίρρωση των ανωτέρω πρέπει να τονιστεί ότι αφενός μετά την υιοθέτηση αρχικά του Κανονισμού 1348/2000 και στη συνέχεια του Κανονισμού 1393/2007, αφετέρου μετά την έκδοση της απόφασης του ΔΕΚ *Scania κατά Rockinger* (βλ. ανωτέρω), οι περισσότεροι εθνικοί νομοθέτες ενόμων τάξεων που υιοθετούν τον θεσμό της *remise au parquet* έσπευσαν να προσαρμόσουν το εθνικό δίκαιο προς το εν λόγω ευρωπαϊκό νομοθέτημα. Στο πλαίσιο αυτό στην Γαλλία τροποποιήθηκε<sup>64</sup> το άρθρο 684 παρ. 1 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (Nouveau code de procédure civile), στο οποίο πλέον γίνεται ρητή μνεία της υπεροχής τόσο του ευρωπαϊκού δικαίου όσο και των σχετικών διεθνών συμβάσεων έναντι των εθνικών διατάξεων για την *remise au parquet*. Παρόμοιες νομοθετικές ρυθμίσεις έλαβαν χώρα στην Ιταλία<sup>65</sup> και στην Ολλανδία<sup>66</sup> με στόχο να διασφαλιστεί η προτεραιότητα των Κανονισμών 1348/2000 και 1393/2007 έναντι

61. Βλ. Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του Κανονισμού 1348/2000 COM 2005/0126 σελ. 4.

62. Έτσι η ΑΠ 1658/2009, ΕφΑΔ 2010,344 με σημείωμα Πλεύρη· βλ. ομοίως και ΑΠ 266/2004, ΝοΒ 2005,273 με σημείωμα Δωρή· ΑΠ 227/1999, ΕλλΔνη 1999,1055· ΕφΔωδ 81/2008, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 541975· ΕφΠειρ 44/2006, ΠειρΝομ 2006,22· βλ. και Γέσιου-Φαλτσή, ό.π. σε υποσημ. 12, σελ. 624.

63. Έτσι και Δωρήs, ό.π. σε υποσημ. 62.

64. Décret n° 2005-1678.

65. Διάταγμα 196/30.06.2003.

66. Αντικαταστάθηκαν στις 1.01.2002 τα άρθρα 4 και 56 του Ολλανδικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας -Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering .



διατάξεων εθνικών δικαίων που προβλέπουν την πλασματική επίδοση<sup>67</sup>.

Αντίστοιχη ρύθμιση με ρητή διατύπωση υπέρ της προτεραιότητας του Ευρωπαϊκού δικαίου έναντι των εθνικών διατάξεων που προβλέπουν πλασματική επίδοση εισήχθη και στην Γερμανία. Συγκεκριμένα στον γερμανικό ΚΠολΔ (ΖΡΟ) κρατεί κατ' αρχήν ο κανόνας της πραγματικής επίδοσης στην αλλοδαπή (§ 183 ΖΡΟ). Ωστόσο η δυνατότητα πλασματικής επίδοσης εις βάρος αντιδίκου στην αλλοδαπή προβλέπεται εξαιρετικά στο πλαίσιο εκκρεμούσης διαδικασίας. Ειδικότερα προβλέπεται η υποχρέωση του διαδίκου στην αλλοδαπή, στον οποίο έχει επιδοθεί πραγματικά εισαγωγικό δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο, να διορίσει αντίκλητο στην ημεδαπή (§ 184 ΖΡΟ). Σημειωτέον ότι η υποχρέωση αυτή αναγράφεται ρητά στο (πραγματικά) επιδιδόμενο εισαγωγικό δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο. Ως έννομη συνέπεια παράλειψης τήρησης αυτής της υποχρέωσης προβλέπεται η ενεργοποίηση δυνατότητας πλασματικής επίδοσης στον αντίδικο στην αλλοδαπή δια ταχυδρομικής αποστολής των επιδοτέων εγγράφων. Σε μία τέτοια περίπτωση η επίδοση θεωρείται ότι έχει συντελεσθεί μετά την παρέλευση δύο εβδομάδων από την παράδοση των επιδοτέων εγγράφων στο ταχυδρομείο (§ 184 II ΖΡΟ). Ωστόσο στον γερμανικό ΚΠολΔ περιλήφθη δια πρόσφατης νομοθετικής παρεμβάσεως<sup>68</sup> διάταξη (§ 183 V ΖΡΟ) η οποία προβλέπει ότι οι διατάξεις του Κανονισμού 1393/2007 δεν θίγονται από τις διατάξεις του γερμανικού ΚΠολΔ περί επίδοσης στην αλλοδαπή. Η κρατούσα γνώμη στην Γερμανία συμπεραίνει εκ της ως άνω διατάξεως τον αποκλεισμό εφαρμογής της § 184 II ΖΡΟ περί πλασματικής επίδοσης σε διάδικο στην αλλοδαπή εντός της ΕΕ, ήτοι εντός του πεδίου εφαρμογής του Κανονισμού 1393/2007<sup>69</sup>. Επομένως και στην Γερμανία δεν εφαρμόζονται κατ' αποτέλεσμα θεσμοί πλασματικής επίδοσης επί διευρωπαϊκών επιδόσεων. Από τα παραπάνω διαφαίνεται η υποχώρηση του θεσμού της πλασματικής επίδοσης εντός του πεδίου εφαρμογής του Κανονισμού 1393/2007.

### 4.3. Ποιος είναι ο κρίσιμος χρόνος έναρξης της προθεσμίας κλήτευσης αντιδίκου για ένορκη βεβαίωση κατά τον Κανονισμό 1393/2007;

Εφόσον λοιπόν αποκλείεται σύμφωνα με τα ανωτέρω η αυτόνομη και παράλληλη εφαρμογή των ΚΠολΔ 134-136 με τον Κανονισμό 1393/2007 και εφόσον εντοπίστηκε ως κρίσιμη

εφαρμοστέα διάταξη το άρθρο 9 του Κανονισμού, ανακύπτει το ερώτημα μήπως οι εν λόγω διατάξεις του ΚΠολΔ εφαρμοστούν ως *lex fori* κατόπιν σχετικής παραπομπής του Κανονισμού 1393/2007. Ειδικότερα το άρθρο 9 παρ. 2 του Κανονισμού εισάγει εξαίρεση στην αρχή της πραγματικής επίδοσης του άρθρου 9 παρ. 1 προβλέποντας την εφαρμογή της *lex fori* του επισπεύδοντος στο μέτρο που από την τελευταία εξαρτάται η τήρησης τακτής προθεσμίας. Σημειωτέον ότι για την ελληνική έννομη τάξη η κρίσιμη διάταξη της *lex fori* θα ήταν η ΚΠολΔ 136, συνεπώς το εναρκτήριο χρονικό σημείο για την τήρηση της σχετικής προθεσμίας θα εντοπιζόταν στην εγχείρηση της σχετικής κλήσης στον αρμόδιο Εισαγγελέα. Επομένως η απάντηση στο ως άνω ερώτημα εξαρτάται από την υπαγωγή των προπαρασκευαστικών προθεσμιών, όπως αυτής της ΚΠολΔ 270 παρ. 2 εδ. γ' εν προκειμένω, στην εξαίρεση του άρθρου 9 παρ. 2 του Κανονισμού.

Πράγματι στην θεωρία<sup>70</sup> υποστηρίζεται η άποψη ότι το 9 παρ. 2 του Κανονισμού 1393/2007 δύναται να εφαρμοστεί τόσο επί προπαρασκευαστικών όσο και επί προθεσμιών ενεργείας. Ειδικότερα υποστηρίζεται ότι η έννοια «*συμφέρον του επισπεύδοντος*», η οποία αποτελεί κριτήριο για τον ορισμό του πεδίου εφαρμογής του 9 παρ. 2 σύμφωνα με τις προπαρασκευαστικές εργασίες του Κανονισμού και της Σύμβασης Επίδοσης ΕΕ 1997 (βλ. ανωτέρω), καλύπτει και προπαρασκευαστικές προθεσμίες, καθότι και για αυτές δύναται να έχει *συμφέρον* ο επισπεύδων<sup>71</sup>.

Η ανωτέρω άποψη ωστόσο δεν μπορεί να γίνει δεκτή για τους ακόλουθους λόγους:

**Πρώτον**, το γράμμα του 9 παρ. 2 του Κανονισμού 1393/2007 είναι σαφές. Το λεκτικό «*επίδοση ή κοινοποίηση εντός τακτής προθεσμίας*» παραπέμπει ευθέως στην έννοια των προθεσμιών ενεργείας<sup>72</sup>.

67. βλ. σχετικά *Heckel*, ό.π. σε υποσημ. 32, σελ. 221 επ. και *Kondring*, ό.π. σε υποσημ. 22, σελ. 330.

68. Gesetz zur Verbesserung der grenzüberschreitenden Forderungsdurchsetzung und Zustellung της 30.10.2008 BGBl. I S. 2122. Σημειωτέον ότι ανάλογη τροποποίηση είχε εισαχθεί στον γερμανικό ΚΠολΔ και για τον Κανονισμό 1348/2000.

69. BGH NJW 2011, σελ. 1885 με σημείωμα *Sujecki* και με σύμφωνο σημείωμα *Heiderhoff* LMK, 2011, 317529· BGH NJW 2011, σελ. 2218.

70. *Καλαβρός*, ό.π. σε υποσημ. 34, σελ. 782 σημ. 19· *Γιαννόπουλος Π.*, σχόλιο σε ΑΠ 289/2005, ΧρΙΔ 2005,917.

71. *Γιαννόπουλος Π.*, ό.π. σε υποσημ. 70, σελ. 917. Το ίδιο κριτήριο φαίνεται να υιοθετεί και η ΑΠ 1404/2011, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 564298, στο πλαίσιο εφαρμογής του Κανονισμού 1348/2000, η οποία μάλιστα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι «*Ενόψει των ως άνω διατάξεων του Κανονισμού 1348/2000 [εννοείται το άρθρο 9], στην περίπτωση που η αγωγή στρέφεται κατά προσώπων που κατοικούν σε χώρα της Ε.Ε., ως χρόνος ασκήσεως αυτής και επέλευσης όλων των ουσιαστικών και δικονομικών συνεπειών κατά το ελληνικό δίκαιο νοείται εκείνη της πλασματικής επίδοσης του σχετικού δικογράφου στον εισαγγελέα, κατ' άρθρο 134 παρ. 1 ΚΠολΔ*». Ωστόσο πρέπει να παρατηρηθεί ότι (α) η εν λόγω απόφαση έκρινε το ζήτημα αν η επίδοση στον Εισαγγελέα κατ' ΑΚ 134-136 διακόπτει την παραγραφή κατ' ΑΚ 261 εδ. α', ήτοι έκρινε περίπτωση που δεν αφορούσε προπαρασκευαστική προθεσμία, αλλά συνέπεια του ουσιαστικού δικαίου η οποία υπάγεται στο άρθρο 9 παρ. 2 του Κανονισμού, επομένως η απόφαση του Αρείου Πάγου είναι κατ' αποτέλεσμα και ορθή στην υπό κρίση περίπτωση και (β) η ευρύτατη διατύπωση περί υπαγωγής «*όλων των ουσιαστικών και δικονομικών συνεπειών*» στο άρθρο 9 παρ. 2 του Κανονισμού είναι ούτως ή άλλως εσφαλμένη διότι θα αφαιρούσε οιοδήποτε πεδίο εφαρμογής από το άρθρο 9 παρ. 1.

72. Έτσι και *Γιαννόπουλος Π.*, ό.π. σε υποσημ. 70, σελ. 917.

**Δεύτερον**, οι προπαρασκευαστικές εργασίες του Κανονισμού 1393/2007 και των προπομπών του δεν επιβεβαιώνουν την θέση ότι ο κρίσιμος χρόνος διακοινοτικής επίδοσης σχετικά με την τήρηση προπαρασκευαστικών προθεσμιών μπορεί να οριστεί από την *lex fori* (ΚΠολΔ 136 παρ. 1) δια παραπομπής του άρθρου 9 § 2 του Κανονισμού. Συγκεκριμένα στην Επεξηγηματική Έκθεση της Σύμβασης Επίδοσης ΕΕ 1997 (ΕΕ 1997 C 261/33) αναφέρονται σχετικά με το πεδίο εφαρμογής των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 9 τα ακόλουθα: «*Η παράγραφος 1 θεσπίζει την αρχή ότι η ημερομηνία της επίδοσης ή της κοινοποίησης είναι εκείνη κατά την οποία η επίδοση ή κοινοποίηση όντως πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους παραλαβής. Σκοπός της είναι να προστατευθούν τα δικαιώματα του παραλήπτη. Η παράγραφος 2 επιδιώκει αντίθετα την προστασία των δικαιωμάτων του αιτούντος, ο οποίος μπορεί να έχει συμφέρον να ενεργήσει εντός ορισμένης προθεσμίας ή σε συγκεκριμένη ημερομηνία. Κρίθηκε σκόπιμο, στην περίπτωση αυτή, να του επιτραπεί να υποστηρίξει τα δικαιώματά του σε ημερομηνία που ο ίδιος να μπορεί να προσδιορίσει, αντί να εξαρτάται από ένα γεγονός, την επίδοση ή κοινοποίηση μιας πράξης σε άλλο κράτος μέλος, επί του οποίου δεν έχει άμεση επιρροή και θα μπορούσε να συμβεί μετά την καθορισμένη ημερομηνία λήξης. Οι παράγραφοι 1 και 2 θα μπορούσαν να εφαρμόζονται σωρευτικώς, ούτως ώστε τα αποτελέσματα της επίδοσης ή της κοινοποίησης να μπορούν να παράγονται σε διαφορετικές στιγμές έναντι του παραλήπτη της πράξης και έναντι του αιτούντος. Μια τέτοια κατάσταση θα μπορούσε επί παραδείγματι να δημιουργηθεί, σε σχέση με ορισμένες νομοθεσίες, σε περίπτωση που μια κλήτευση διακόπτει μια παραγραφή και συνεπάγεται κλήση προς εμφάνιση ενώπιον δικαστηρίου. Όσον αφορά τη στιγμή διακοπής της παραγραφής έναντι του αιτούντος, γίνεται παραπομπή στη νομοθεσία του κράτους μέλους διαβίβασης, κατ' εφαρμογή της παραγράφου 2. Ωστόσο, όσον αφορά τον παραλήπτη της πράξης, για τον υπολογισμό της προθεσμίας εμφάνισης λαμβάνεται υπόψη η ημερομηνία που ορίζει η νομοθεσία του κράτους παραλαβής».* Από το παράδειγμα λοιπόν που αναφέρεται ανωτέρω είναι προφανές ότι ο ιστορικός νομοθέτης της Σύμβασης Επίδοσης ΕΕ 1997 και κατ' επέκταση του Κανονισμού 1393/2007 ήθελε να εντάξει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 9 παρ. 1 του Κανονισμού προπαρασκευαστικές προθεσμίες, όπως είναι π.χ. η προθεσμία κλήτευσης σε συζήτηση ενώπιον δικαστηρίου (βλ. ΚΠολΔ 228) ενώ στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 9 παρ. 2 προθεσμίες ενέργειας ή την έναρξη ουσιαστικών συνεπειών από την άσκηση της αγωγής (π.χ. διακοπή παραγραφής κατ' άρθρον ΚΠολΔ 221 παρ. 1 σε συνδυασμό με ΑΚ 261).

**Τρίτον**, η υπαγωγή προπαρασκευαστικών προθεσμιών στο άρθρο 9 παρ. 2 θα αντίκειται στην *ratio* της ρύθμισης του άρθρου 9, η οποία συνίσταται στην εξισορρόπηση των συμφερόντων του επισπεύδοντος στην αλλοδαπή και του παραλήπτη στην αλλοδαπή διαδίκου. Πράγματι οι προπα-

ρασκευαστικές προθεσμίες αποσκοπούν κατά πρώτιστο λόγο στην παροχή χρόνου στον παραλήπτη προκειμένου να προετοιμαστεί για κάποια διαδικαστική ενέργεια (π.χ. προθεσμία κλήτευσης σε συζήτηση ή σε λήψη ενόρκου βεβαιώσεως κ.τ.λ.). Τα παραπάνω ισχύουν κατά μείζονα λόγο για τον παραλήπτη δικογράφου στην αλλοδαπή, ο οποίος χρειάζεται κατά τεκμήριο περισσότερο χρόνο για την προετοιμασία του, λόγω της απόστασης από τον τόπο όπου και θα λάβει χώρα η διαδικαστική ενέργεια (συζήτηση- λήψη ενόρκου βεβαιώσεως κ.τ.λ.) και των συνεπακόλουθων δυσκολιών. Αν όμως για την κίνηση της προπαρασκευαστικής προθεσμίας αρκούσε η πλασματική επίδοση στον Εισαγγελέα, ήτοι αν εφαρμοζόταν εν προκειμένω το άρθρο 9 παρ. 2 του Κανονισμού, τότε θα ήταν πολύ πιθανό ο παραλήπτης του δικογράφου να λάμβανε πραγματικά γνώση με μεγάλη καθυστέρηση, ακόμη και μετά την διενέργεια της σχετικής διαδικαστικής πράξης, άρα θα ματαιωνόταν πλήρως ο σκοπός και η χρησιμότητα της σχετικής προπαρασκευαστικής προθεσμίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η κλήτευση αντιδίκου στο πλαίσιο λήψης ενόρκου βεβαιώσεως. *Ratio* των διατάξεων που εισάγουν την ως άνω προπαρασκευαστική προθεσμία είναι η κατοχύρωση του δικαιώματος ανταποδείξεως των διαδίκων ως εκδηλώσεως του δικαιώματος παροχής εννόμου προστασίας<sup>73</sup>. Η δυνατότητα πλασματικής επίδοσης κατά τις ΚΠολΔ 134-136 θα άνοιγε τον δρόμο σε πιθανές μεθοδεύσεις πλήρους αιφνιδιασμού του εγκατεστημένου στην αλλοδαπή διαδίκου γεγονός το οποίο θα απειλούσε το δικαίωμα ανταποδείξεως, π.χ. ενόψει της συντομότητας προθεσμίας της ΚΠολΔ 237 παρ. 3 περί προσκομιδής ενόρκων βεβαιώσεων αντίκρουσης.

Επομένως ορθώς γίνεται δεκτό από την κρατούσα γνώμη στην θεωρία<sup>74</sup> ότι η εξαίρεση που εισάγεται στον κανόνα της πραγματικής επίδοσης (άρθρο 9 παρ. 1) δια του άρθρου 9 παρ. 2 του Κανονισμού δεν δύναται να καταλάβει τις προπαρασκευαστικές προθεσμίες. Η άποψη αυτή υποστηρίζεται και στην γερμανική θεωρία<sup>75</sup> όπου το άρθρο 9 παρ. 2 του Κανονισμού 1393/2007 παραλληλίζεται με την παράγραφο 167 του γερμανικού ΚΠολΔ<sup>76</sup> σύμφωνα με την οποία κρίσιμο χρονικό σημείο για την τήρηση προθεσμίας ενέργειας ή την διακοπή/αναστολή της παραγραφής, όχι όμως και για την τήρηση προπαρασκευαστικής προθεσμίας, είναι η κατάθεση του δικογράφου στο Δικαστήριο, το οποίο πραγματοποιεί οίκοθεν τις επιδόσεις στον αντίδικο.

73. Γιαννόπουλος Π., ό.π. σε υποσημ. 4, § 6.1.1.

74. Γέσιου-Φαλτσή, ό.π. σε υποσημ. 12, σελ. 627· Αρβανιτάκης, ό.π. σε υποσημ. 8, σελ. 1749· Παπαγιάννη, ό.π. σε υποσημ. 5, σελ. 317.

75. Rauscher/Heiderhoff, ό.π. σε υποσημ. 33, Art. 9-ZustVO 2007 αριθμ. 3· Geimer/Schütze, *Europäisches Zivilverfahrensrecht*<sup>3</sup>, 2010, A.3-Art. 9 VO Nr. 1393/2007 αριθμ. 2· Kondring, ό.π. σε υποσημ. 22, σελ. 335.

76. § 167 ZPO: «Soll durch die Zustellung eine Frist gewahrt werden oder die Verjährung neu beginnen oder nach § 204 des Bürgerlichen Gesetzbuchs gehemmt werden, tritt diese Wirkung bereits mit Eingang des Antrags oder der Erklärung ein, wenn die Zustellung demnächst erfolgt».

Η παραπάνω οριοθέτηση του πεδίου εφαρμογής των παρ. 1 και 2 του άρθρου 9 του Κανονισμού 1393/2007 γίνεται δεκτή και από την κρατούσα γνώμη στη ελληνική νομολογία. Συγκεκριμένα έχει κριθεί ότι η τήρηση προπαρασκευαστικών προθεσμιών όπως επί κλήτευσης σε συζήτηση αναιρέσης κατά την ΚΠολΔ 568 παρ. 4 εδ.α<sup>77</sup>, σε συζήτηση αγωγής κατά την ΚΠολΔ 228<sup>78</sup>, επί επιταγής προς εκτέλεση κατά την ΚΠολΔ 926 παρ. 1<sup>79</sup>, επί εξωδικαστικής επίλυσης διαφοράς κατά την ΚΠολΔ 214 Α παρ. 3, ως είχε πριν την τροποποίηση αυτής κατά το άρθρο 19 του Ν 3994/2011,<sup>80</sup> προϋποθέτει πραγματική επίδοση σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 του Κανονισμού 1393/2007. Αντίθετα στο πεδίο εφαρμογής της του άρθρου 9 παρ. 2 έχει υπαχθεί η τήρηση, δια της εγχείρισης του επιδοτέου δικογράφου στον Εισαγγελέα σύμφωνα με τις ΚΠολΔ 134-136, αποσβεστικής προθεσμίας για την άσκηση αγωγής ακύρωσης διαιτητικής απόφασης κατά την ΚΠολΔ 899 παρ. 2<sup>81</sup>, για την επίδοση αγωγής εντός ορισμένης προθεσμίας σύμφωνα με το άρθρο 229 παρ. 1, υπό την μορφή που είχε υπό το καθεστώς του άρθρου 15 εδ. Β' Ν 2943/2001<sup>82</sup> καθώς και για την διακοπή της παραγραφής κατ' ΑΚ 261 εδ. α<sup>83</sup>.

Ενόψει των ανωτέρω ο κρίσιμος χρόνος επίδοσης για την κίνηση της προπαρασκευαστικής προθεσμίας κλήτευσης επί ενόρκου βεβαιώσεως υπάγεται στον κανόνα της πραγματικής επίδοσης του άρθρου 9 παρ. 1<sup>84</sup>. Με την άποψη αυτή συντάχθηκε και πρόσφατη απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών<sup>85</sup> και δεν έλαβε υπόψη ένορκες βεβαιώσεις, για τις οποίες η νόμιμη προθεσμία της ΚΠολΔ 270 παρ. 2 δεν είχε τηρηθεί εντός των χρονικών ορίων άρθρου 9 παρ. 1 του Κανονισμού 1393/2007, αλλά μόνο εντός εκείνων που ορίζουν οι ΚΠολΔ 134-136.

#### 4.4. Οι πρακτικές δυσχέρειες του επισπεύδοντος και οι τρόποι αντιμετώπισης αυτών

Κατά της εφαρμογής του άρθρου 9 παρ. 1 του Κανονισμού επί προπαρασκευαστικών προθεσμιών θα μπορούσε ενδεχομένως να προβληθεί η αντίρρηση ότι οδηγεί σε ανεπιεική αποτελέσματα διότι δυσχεραίνει υπέρμετρα την τήρηση τους

από τον επισπεύδοντα. Το επιχείρημα αυτό ωστόσο δεν είναι αρκετά ισχυρό ώστε να θεμελιώσει τελολογικά μία διασταλτική ερμηνεία ή αναλογική εφαρμογή του άρθρου 9 παρ. 2 του Κανονισμού ώστε να καταλαμβάνονται απ' αυτό και οι προπαρασκευαστικές προθεσμίες, στο μέτρο που ο κίνδυνος ο οποίος επιρρίπτεται στον επισπεύδοντα σχετικά με την τήρηση προθεσμίας που εκκινεί με την πραγματική επίδοση στην αλλοδαπή είναι ευκολότερα διαχειρίσιμος και λιγότερο οξύς σε σύγκριση με τους κινδύνους από τους οποίους απαλλάσσεται ο λήπτης στην αλλοδαπή.

Πράγματι η πραγματική επίδοση στην αλλοδαπή δημιουργεί σημαντικές δυσχέρειες στον επισπεύδοντα, οι οποίες ως ελέχθη ανωτέρω εμφανίζουν δικαιολογημένη τη νομοθετική επιλογή της ΣυμβΧαγ για τον περιορισμό της πραγματικής επίδοσης μόνο στα εισαγωγικά δίκης ή ισοδύναμα δικόγραφα. Ωστόσο οι δυσχέρειες αυτές οδηγούν σε ανεπιεική αποτελέσματα εις βάρος του επισπεύδοντος (οριστική απώλεια δικαιωμάτων) κυρίως στις περιπτώσεις τήρησης τακτής προθεσμίας, οι οποίες υπάγονται ως ελέχθη στην εξαίρεση της 9 παρ. 2 του Κανονισμού 1393/2007.

Επιπλέον οι επιδόσεις στο πλαίσιο του Κανονισμού 1393/2007 περιορίζονται σε συγκεκριμένο γεωγραφικό χώρο (κράτη-μέλη ΕΕ), όπου οι δυσκολίες διασυννοριακής επίδοσης είναι, λόγω του πυκνού συγκοινωνιακού δικτύου και της ολοένα αυξανόμενης συνεργασίας των εθνικών δικαστικών αρχών, σαφώς ελαττωμένες σε σχέση με τις περιπτώσεις επίδοσης σε κράτη εκτός Ε.Ε. που έχουν κυρώσει την ΣυμβΧαγ. Πράγματι η επίδοση δικογράφου π.χ. στην Ολλανδία δεν εμφανίζει τον ίδιο βαθμό δυσκολίας με την επίδοση δικογράφου στη Νότιο Κορέα.

Τέλος οι δυσκολίες του επιδίδοντος στην αλλοδαπή στο πλαίσιο του Κανονισμού 1393/2007 αμβλύνονται στο μέτρο που υφίστανται πρακτικές δυνατότητες να επιτύχει εμπρόθεσμα την σκοπούμενη επίδοση στον εγκατεστημένο στην αλλοδαπή αντίδικό του. Ο επισπεύδων την επίδοση έχει ιδίως τις ακόλουθες δυνατότητες:

(i) Δύναται να εκμεταλλευτεί τις εναλλακτικές δυνατότητες επίδοσης/κοινοποίησης που του παρέχει ο Κανονισμός στα άρθρα 12-15. Ιδιαίτερη πρακτική σημασία έχει ιδίως η δυνατότητα επίδοσης μέσω ταχυδρομείου που προβλέπεται στο άρθρο 14 καθώς και η δυνατότητα απευθείας επίδοσης μέσω των αρμοδίων οργάνων του κράτους παραλαβής κατά το άρθρο 15, στο μέτρο που αυτό επιτρέπεται κατά τη νομοθεσία του συγκεκριμένου κράτους μέλους<sup>86</sup>.

86. Πρακτικά πρέπει να προβλέπεται η δυνατότητα επίδοσης τόσο κατά το κράτος μέλος παραλαβής όσο και κατά το κράτος μέλος αποστολής βλ. Rauscher/Heiderhoff, ό.π. σε υποσημ. 33, Art. 15-ZustVO 2007, αριθμ. 2. Στο ελληνικό δίκαιο θεσπίζεται γενικά η δυνατότητα απευθείας επίδοσης με πρωτοβουλία των μερών, επομένως πρόβλημα εκ της επόμενης αυτής κατ' αρχήν δεν τίθεται. Αντίθετα σε κάθε περίπτωση πρέπει να εξετάζεται αν η απευθείας επίδοση επιτρέπεται κατά το δίκαιο του κράτους μέλους παραλαβής. Τα κράτη μέλη έχουν υποχρέωση

77. ΑΠ 1207/2010, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 526743.

78. ΕφΑθ 1536/2004, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 385628.

79. ΜΠρΚεφ 302/2005, Αρμ 2005,1435.

80. ΠΠρΚορ 73/2006, Αρμ 2007,54 contra όμως η ΠΠρΘεσ 22513/2003, Αρμ 2003,802 με σημείωμα *Αρβανιτάκη*.

81. ΑΠ 289/2005, ΧρΙΔ 2005,916 με σημείωμα *Γιαννόπουλου Π.*: ΕφΑθ 1536/2004, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 385628.

82. ΠΠρΘεσ 22513/2003, Αρμ 2003,1802 με σημείωμα *Αρβανιτάκη*.

83. ΑΠ 1404/2011, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 564298, βλ. ανωτέρω και υποσημείωση 71.

84. βλ. *Γιαννόπουλο Π.*, ό.π. σε υποσημ. 4, παρ. 6.4· *Αρβανιτάκη*, σε Γεσίου-Φαλτσή/Απαλαγάκη/Αρβανιτάκη, Η νέα διαδικασία του ΚΠολΔ στον πρώτο και τον δεύτερο βαθμό, 2004, σελ. 145.

85. ΠΠρΑθ 2946/2011, προς το παρόν αδημοσίευτη (βλ. και ανωτ. σημ. 9).

(ii) Δύνатаι να επιδώσει είτε σε αντίκλητο του αντιδίκου του κατά την ΚΠολΔ 142 σε συνδυασμό με την ΚΠολΔ 143 παρ. 2 είτε, επί εκκρεμούσης διαδικασίας, στον πληρεξούσιο δικηγόρο του αντιδίκου του σύμφωνα με την ΚΠολΔ 143 παρ. 1 και 2. Στην τελευταία περίπτωση πρέπει να συντρέχουν δύο επιπλέον προϋποθέσεις, ήτοι αφενός ο πληρεξούσιος δικηγόρος να έχει διοριστεί σύμφωνα με την ΚΠολΔ 96, αφετέρου η διαδικαστική πράξη που επιδίδεται να αναφέρεται στην δίκη στην οποία ο εν λόγω δικηγόρος είναι πληρεξούσιος. Ιδιαίτερης προσοχής χρήζει το γεγονός ότι η δυνατότητα επίδοσης σε πληρεξούσιο δικηγόρο δυνάμει των ΚΠολΔ 143 παρ. 1 και ΚΠολΔ 96 υπόκειται σε αυστηρά όρια<sup>87</sup>.

Επιπλέον η δυσχέρεια του επισπεύδοντος να κλητεύσει εμπρόθεσμα αντίδικο εγκατεστημένο στην αλλοδαπή στο πλαίσιο εκκρεμούσης διαδικασίας θα πρέπει να αμβλυνθεί δια (αναλογικής) εφαρμογής της ΚΠολΔ 143 παρ. 3: Η επίδοση θα μπορεί να γίνει και στον πληρεξούσιο δικηγόρο του αντιδίκου που έχει υπογράψει εισαγωγικό δίκης δικόγραφο<sup>88</sup>.

να παράσχουν την σχετική πληροφορία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σύμφωνα με όσα ορίζει το άρθρο 23 Κανονισμού 1393/2007. Οι σχετικές ανακοινώσεις των κρατών μελών αναρτώνται και στην σχετική ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον Ευρωπαϊκό Δικαστικό Άτλαντα στον τομέα των αστικών υποθέσεων [http://ec.europa.eu/justice\\_home/judicialatlascivil](http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil). Ωστόσο η ενημέρωση από τα κράτη μέλη είναι πολλές φορές ελλιπής, αντιφατική και δεν παρέχει σαφείς απαντήσεις στα ερωτήματα που τίθενται. Σύμφωνα πάντως με την πλέον πρόσφατη (20.04.2012) ενοποιημένη έκδοση των ανακοινώσεων των κρατών μελών απευθείας επίδοση επιτρέπεται προς τα ακόλουθα κράτη μέλη: Δανία, Βέλγιο, Φινλανδία, Γαλλία, Ελλάδα, Ιταλία, Ιρλανδία, Ολλανδία, Μάλτα, Κύπρος, Σουηδία (με την επιφύλαξη ότι αφορά συγκεκριμένες περιπτώσεις) και Πορτογαλία. Αντίθετα σύμφωνα με την ως άνω ενημέρωση δεν επιτρέπεται απευθείας επίδοση κατά άρθρο 15 στα εξής κράτη μέλη: Βουλγαρία, Δημοκρατία της Τσεχίας, Εσθονία, Ισπανία, Ιρλανδία, Λεττονία, Λιθουανία, Ουγγαρία, Αυστρία, Πολωνία, Ρουμανία, Σλοβενία, Σλοβακία. Στην Γερμανία η απευθείας επίδοση κατά κανόνα απαγορεύεται και επιτρέπεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις που καθορίζει ο νόμος βλ. και § 166 II ZPO. Σχετικά με το Ηνωμένο Βασίλειο, απευθείας επίδοση κατά το άρθρο 15 επιτρέπεται σε Σκωτία και Γιβραλτάρ ενώ απαγορεύεται σε Αγγλία, Ουαλία και Βόρειο Ιρλανδία. Το Λουξεμβούργο δήλωσε ότι επιτρέπει την απευθείας επίδοση υπό την επιφύλαξη της αμοιβαιότητας, δήλωσε η οποία δεν βρίσκει κανένα νομικό έρεισμα στο κείμενο του Κανονισμού 1393/2007.

87. Βλ. ΑΠ 205/2008, ΕφΑΔ 2008,572, κατά την οποία κρίθηκε άκυρη επίδοση κλήσης για λήψη ενόρκου βεβαιώσεως στο πλαίσιο κατ' έφεσης δίκης στον πληρεξούσιο δικηγόρο εφεσίβλητου, παρά το γεγονός ότι ο ίδιος πληρεξούσιος δικηγόρος είχε εκπροσωπήσει τον εφεσίβλητο και στην δευτεροβάθμια και στην πρωτοβάθμια δίκη. Ο ΑΠ έκρινε εν προκειμένω ότι η επίμαχη κλήτευση έλαβε χώρα σε χρόνο κατά τον οποίο ο πληρεξούσιος δικηγόρος του εφεσίβλητου δεν είχε πληρεξουσιότητα, ήτοι έλαβε χώρα στο μεσοδιάστημα από την επίδοση της πρωτόδικης απόφασης μέχρι την συζήτηση της έφεσης. Το ως άνω αποτέλεσμα είναι ανεπιεικές και ελέγχεται τουλάχιστον *de lege ferenda*. Βλ. και ΕφΑθ 817/2009, ΕλλΔνη 2009,825· ΕφΠατρ 690/2008, ΑχΝομ 2009,353.
88. Βλ. ΑΠ 1491/1997, Δ 29,120 με σύμφωνη σημείωση *Μπέη*: ΕφΠειρ 12/2005, ΠειρΝομ 2005,32 και *Νίκα*, ό.π. σε υποσημ. 1, παρ. 25 σημ. 76: *Γέσιου-Φαλτσιή*, Η νέα διαδικασία του ΚΠολΔ στον πρώτο και δεύτερο βαθμό μετά τους Ν 2915/2001 και 3043/2002, 2004, σελ. 144, όπου ωστόσο φαίνεται να υπονοείται ευθεία και όχι αναλογική εφαρμογή

Αντίθετα προβληματική είναι υπό το καθεστώς του Κανονισμού 1393/2007 η εφαρμογή της ΚΠολΔ 143 παρ. 4, η οποία επιβάλλει υποχρεωτικά την επίδοση στον αντίκλητο αντιδίκου εγκατεστημένου στην αλλοδαπή.

Συγκεκριμένα η διάταξη της ΚΠολΔ 143 παρ. 4 αποσκοπεί κυρίως στον μετριασμό των δυσμενών συνεπειών της πλασματικής επίδοσης των ΚΠολΔ 134-136 δια της παροχής ενός αντίμετρου στον διάδικο της αλλοδαπής: Δια του διορισμού αντίκλητου στην ημεδαπή, ο πλασματικός αντίκλητος του διαδίκου στην αλλοδαπή (Εισαγγελέας κατά την ΚΠολΔ 134) αντικαθίσταται από πραγματικό αντίκλητο (πληρεξούσιος δικηγόρος- άλλως διορισμένος αντίκλητος). Στον τελευταίο δύναται ο διάδικος της ημεδαπής να επιδίξει δικόγραφο με την ίδια ευκολία που θα τα επέδιδε και σε οιονδήποτε διάδικο στην ημεδαπή. Δεν παρίσταται επομένως κανένας από τους λόγους προστασίας των συμφερόντων του ημεδαπού επισπεύδοντος διαδίκου, ήτοι η *ratio* της πλασματικής επίδοσης των ΚΠολΔ 134-136 καθίσταται ανενεργής. Πράγματι η υποχρεωτική επίδοση στον (πραγματικό) αντίκλητο κατά την ΚΠολΔ 143 παρ. 4 και κατά συνέπεια η εξασφάλιση της πραγματικής γνώσης του αντιδίκου στην αλλοδαπή εμφανίζεται εν προκειμένω επιβεβλημένη στο μέτρο που ο διάδικος στην αλλοδαπή εξάλειψε δια ενεργειών του (διορισμός αντίκλητου στην ημεδαπή) τους κινδύνους και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο διάδικος της ημεδαπής όταν προσπαθεί να επιδώσει στην αλλοδαπή (πραγματοποίηση επίδοσης- χρόνος επίδοσης). Επομένως η ΚΠολΔ 143 παρ. 4 λειτουργεί ως αντίβαρο στις ΚΠολΔ 134-136.

Τα παραπάνω ανατρέπονται όμως επί εφαρμογής του άρθρου 9 παρ. 1 του Κανονισμού 1393/2007, το οποίο ως ελέγχθη κατοχυρώνει την αρχή της πραγματικής επίδοσης. Εφόσον ο παραλήπτης στην αλλοδαπή εξασφαλίζεται δια πραγματικής επίδοσης (9 παρ. 1 Κανονισμού 1393/2007), η υποχρέωση (και όχι απλή ευχέρεια) του επισπεύδοντος να επιδώσει στον αντίκλητο στην ημεδαπή φαίνεται να υπερακοντίζει το νομοθετικό σκοπό της ΚΠολΔ 143 παρ. 4. Στο μέτρο λοιπόν που ο αντίδικος στην αλλοδαπή εξασφαλίζεται δια της πραγματικής επίδοσης (άρθρο 9 παρ. 1 Κανονισμού 1393/2007), η υποχρεωτική επίδοση στον αντίκλητο της ημεδαπής δεν εξυπηρετεί κανένα πρακτικό σκοπό. Η ερμηνευτική εκδοχή της σιωπηρής κατάργησης της ΚΠολΔ 143 παρ. 4 δια του Κανονισμού 1393/2007, αν και εκ πρώτης όψεως ομοιάζει εύλογη, πρέπει να απορριφθεί διότι, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, ρητά αναφέρεται στο προοίμιο του Κανονισμού 1393/2007 (αριθμός 8) ότι αυτός «δεν εφαρμόζεται στην επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων στον εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπο του ενδιαφερομένου στο κράτος μέλος όπου γίνεται η δίκη, ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής του ενδιαφερομένου». Επομένως απαιτείται σύμφωνα με τα ανωτέρω η τελολογική συστολή της ΚΠολΔ 143 παρ. 4 διότι το αδιάστι-

της ΚΠολΔ 143 παρ. 3, άποψη η οποία δύσκολα συμβιβάζεται με το σαφές λεκτικό της διάταξης.

κτο γράμμα υπερακοντίζει το νομοθετικό σκοπό της διάταξης στο μέτρο που καταλαμβάνονται βιοτικές περιπτώσεις για τις οποίες είναι νομοθετικά επιβεβλημένη η πραγματική επίδοση στον διάδικο που είναι εγκατεστημένος στην αλλοδαπή (Κανονισμός 1393/2007)<sup>89</sup>. Η κάλυψη λοιπόν του ως άνω συγκεκριμένου κενού θα γίνει δια τελολογικής συστολής<sup>90</sup> της ΚΠολΔ 143 παρ. 4 ώστε να μην απαιτείται αναγκαστικά η επίδοση δικογράφου στον αντίκλητο αντιδίκου εγκατεστημένου στην αλλοδαπή στις περιπτώσεις όπου για την ανάπτυξη εννόμων συνεπειών της επίδοσης απαιτείται η πραγματική επίδοση στην αλλοδαπή (π.χ. άρθρο 9 παρ. 1 Κανονισμού 1393/2007). Σε κάθε περίπτωση πάντως ο επισπεύδων διάδικος στην ημεδαπή δεν εμποδίζεται να επιδώσει προαιρετικά στον πραγματικό αντίκλητο στην ημεδαπή.

Δυσχέρειες βέβαια θα συνεχίσουν να υφίστανται σε περιπτώσεις εκκρεμούσης διαδικασίας όταν ο αντίδικος στην αλλοδαπή είτε δεν έχει διορίσει αντίκλητο σύμφωνα με την ΚΠολΔ 142 ή πληρεξούσιο δικηγόρο-αντίκλητο σύμφωνα με τις ΚΠολΔ 96 και 143 παρ. 1 και 2 είτε δεν υφίσταται πεδίο εφαρμογής, έστω και αναλογικής, της ΚΠολΔ 143 παρ. 3 (π.χ. ο αντίδικος στην αλλοδαπή είναι εναγόμενος). Σε αυτές τις περιπτώσεις απομένουν ως λύσεις είτε η σώρευση κλήτευσης για μεταγενέστερες διαδικαστικές πράξεις στο εισαγωγικό δίκης ή ισοδύναμο δικόγραφο όταν αυτό είναι επιτρεπτό και πρακτικά σκόπιμο (π.χ. κλήτευση αντιδίκου στην αλλοδαπή για λήψη ενόρκων βεβαιώσεων δια του δικογράφου της αγωγής-έφεσης κ.τ.λ.), είτε η χρήση των εναλλακτικών τρόπων επίδοσης/κοινοποίησης του Κανονισμού, σύμφωνα με τα ανωτέρω<sup>91</sup>.

#### 4.5. Ειδικώς το πρόβλημα της κλήτευσης προς συζήτηση

Η αποδοχή της ως άνω ερμηνείας του άρθρου 9 δημιουργεί ωστόσο ένα περαιτέρω ζήτημα σχετικά με την εφαρμογή του Κανονισμού 1393/2007 και την σχέση του με τις διατάξεις της *lex fori*: Συγκεκριμένα η εφαρμογή του άρθρου 9 παρ. 1 επιβάλλει συμφωνά με τα ανωτέρω την πραγματική επίδοση στην αλλοδαπή για κίνηση της προπαρασκευαστικής προθεσμίας κλήτευσης για συζήτηση. Π.χ. για την τήρηση της προπαρασκευαστικής προθεσμίας για συζήτηση αίτησης αναίρεσης σύμφωνα με την ΚΠολΔ 568 παρ. 4α' απαιτείται η πραγματική επίδοση στην αλλοδαπή ενενήντα ημέρες πριν από την δικάσιμο. Από την άλλη πλευρά στο άρθρο 19 παρ. 1 του Κανονισμού 1393/2007 ορίζεται ότι επί μη εμφάνισης σε συγκεκριμένη δικάσιμο του παραλήπτη αγωγής ή άλλου

ισοδύναμου εγγράφου που είναι εγκατεστημένος στην αλλοδαπή, ο δικαστής πρέπει να ελέγξει, μεταξύ άλλων, ότι η επίδοση έγινε εγκαίρως ώστε ο μη εμφανισθείς διάδικος να ήταν σε θέση να αμυνθεί. Με άλλα λόγια εισάγεται δια του άρθρου 19 παρ. 1 μία προϋπόθεση για την έκδοση ερήμην απόφασης κατά του διαδίκου-παραλήπτη εισαγωγικού δίκης ή ισοδύναμου δικογράφου στην αλλοδαπή, ήτοι ο έλεγχος του έγκαιρου της επίδοσης<sup>92</sup>. Σημειώτεον ότι η προϋπόθεση του έγκαιρου της επίδοσης για την έκδοση ερήμην απόφασης υφίσταται και εντός του συστήματος του ΚΠολΔ. Ειδικότερα επί μη εμφάνισης εναγομένου/αντιδίκου εκείνου που επισπεύδει την διαδικασία, ο Δικαστής οφείλει να ελέγξει το έγκαιρο της επίδοσης στον μη εμφανισθέντα διάδικο υπό την έννοια του ελέγχου της τήρησης των προπαρασκευαστικών προθεσμιών κλήτευσης (π.χ. ΚΠολΔ 271 παρ. 2, ΚΠολΔ 576 παρ. 2).

Από τα παραπάνω γεννάται το ερώτημα αν η ως άνω προϋπόθεση ελέγχου του έγκαιρου της επίδοσης εισαγωγικού δίκης ή ισοδύναμου δικογράφου στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 19 παρ. 1 του Κανονισμού 1393/2007 θα γίνει κατ' αυτόνομο τρόπο, δηλαδή ο δικαστής θα κρίνει την δυνατότητα άμυνας υπό χρονική έποψη *ad hoc*, ήτοι χωρίς να δεσμεύεται από τις προπαρασκευαστικές προθεσμίες κλήτευσης του εκάστοτε εφαρμοστέου εθνικού δικαίου, ή αν ο δικαστής θα κρίνει το έγκαιρο της επίδοσης επί τη βάση της τήρησης των προπαρασκευαστικών προθεσμιών κλήτευσης της *lex fori* σχετικά με την επίδοση στην αλλοδαπή, π.χ. την προθεσμία ενενήντα ημερών για την κλήτευση διαδίκου στην αλλοδαπή σχετικά με συζήτηση αίτησης αναίρεσης σύμφωνα με την ΚΠολΔ 568 παρ. 4 εδ. α'.

Μέχρι πρόσφατα ως κρατούσα στην ελληνική νομολογία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί η άποψη που προκρίνει τον *ad hoc* έλεγχο περί του έγκαιρου της επίδοσης στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 19 παρ. 1 Κανονισμού, χωρίς δηλαδή να λαμβάνονται υπόψη οι προθεσμίες κλήτευσης της *lex fori*<sup>93</sup>.

Ωστόσο πρόσφατα ο ΑΠ υιοθέτησε την αντίθετη άποψη. Συγκεκριμένα επί επίδοσης κλήσης προς συζήτηση αίτησης αναίρεσης σε αναιρεσίβλητο εγκατεστημένο στην Κύπρο έκρινε ότι πραγματική επίδοση που αποδεδειγμένα έλαβε χώρα στην αλλοδαπή ένα μήνα πριν από την δικάσιμο δεν είναι εμπρόθεσμη σύμφωνα με την ΚΠολΔ 568 παρ. 4 εδ. α' και κήρυξε για αυτό τον λόγο, χωρίς καμία άλλη αιτιολόγηση, απαράδεκτη την συζήτηση της αίτησης αναίρεσης<sup>94</sup>. Ο ΑΠ λοιπόν φαίνεται να υιοθετεί την άποψη ότι οι προθεσμίες κλήτευσης για συζήτηση της *lex fori* (π.χ. ΚΠολΔ 228, ΚΠολΔ

89. Αντίθετη ωστόσο η ΕφΑθ 1536/2004, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 385628, η οποία έκρινε ότι η ΚΠολΔ 143 παρ. 4 έχει ισχύ και υπό το καθεστώς του Κανονισμού 1393/2007.

90. Για την έννοια του συγκεκριμένου κενού και την πλήρωση αυτού μέσω τελολογικής συστολής βλ. Π. Παπανικολάου, ό.π. σε υποσημ. 60, αριθμ. 348 επ.

91. Βλ. και Γέσιου-Φαλάη, ό.π. σε υποσημ. 88, σελ. 145.

92. Σοφιαλίδης, ό.π. σε υποσημ. 32, σελ. 1750.

93. ΠΠρΑθ 893/2009, ΑρΧΝ 2010,53· ΠΠρΡοδ 261/2004, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 374139· ΜΠρΔραμ 34/2008, ΕΠολΔ 2008,550 με σημειώμα Δαβράδου· ΜΠρΚερκ 326/2006, Αρμ 2007,1372· ΕπΚαθ 20/2003, Αρμ 2003,240· από την θεωρία Σοφιαλίδης, ό.π. σε υποσημ. 32, σελ. 1750.

94. ΑΠ 1207/2010, ΝΟΜΟΣ αριθμ. 526743.

568 παρ. 4 εδ. α') πρέπει να τηρούνται σε κάθε περίπτωση<sup>95</sup>. Υπέρ της άποψης του ΑΠ συνηγορούν εκ πρώτης όψεως οι προπαρασκευαστικές εργασίες του Κανονισμού 1393/2007. Συγκεκριμένα, στην Επεξηγηματική Έκθεση της Σύμβασης Επίδοσης ΕΕ 1997 γίνεται ρητή αναφορά στην προθεσμία κλήτευσης διαδίκου στην αλλοδαπή για συζήτηση Αγωγής ως παράδειγμα προπαρασκευαστικής προθεσμίας η οποία εκκινεί από την πραγματική επίδοση σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 (ΕΕ 1997 C 261/33 -βλ. και ανωτέρω υπό ενότητα 4.3).

Κατά της ως άνω θέσης του ΑΠ είναι δυνατόν ωστόσο να προβληθούν αντεπιχειρήματα:

**Πρώτον**, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι με την αποδοχή της συγκεκριμένης ερμηνευτικής εκδοχής ο επισπεύδων διάδικος επιβαρύνεται υπέρμετρα με κινδύνους εκτός της σφαίρας επιρροής του. Ειδικότερα, ο διάδικος που θέλει να επιδώσει στην αλλοδαπή εισαγωγικό δίκης ή ισοδύναμο δικόγραφο αναλαμβάνει πλήρως, δια της αρχής της πραγματικής επίδοσης που καθιερώνεται στον Κανονισμό 1393/2007, τον κίνδυνο της καθυστέρησης της επίδοσης του εισαγωγικού δικογράφου. Η επιπλέον επίρριψη του κινδύνου τήρησης των προπαρασκευαστικών προθεσμιών κλήτευσης σε συζήτηση της *lex fori*, η κίνηση των οποίων ως ελέχθη απαιτεί πραγματική επίδοση ως συνέπεια της εφαρμογής του 9 παρ. 1 του Κανονισμού 1393/2007, φαίνεται να επιβαρύνει ιδιαίτερα τον επισπεύδοντα διάδικο, εκτός των άλλων και γιατί οι προθεσμίες αυτές είναι αυξημένες σε σχέση με τις αντίστοιχες για την ημεδαπή (π.χ. 90 ημέρες πριν από την συζήτηση για επίδοση στην αλλοδαπή αντί 60 ημερών για επίδοση στην ημεδαπή σύμφωνα με τις ΚΠολΔ 228, ΚΠολΔ 568 παρ. 4 εδ. α'). Αξίζει να τονιστεί άλλωστε ότι εντός του συστήματος του ΚΠολΔ δια της προσαυξήσεως της προθεσμίας κλήτευσης για συζήτηση στην περίπτωση διαδίκων στην αλλοδαπή επιχειρείται να μετριαστούν κάπως οι δυσμενείς συνέπειες της πλασματικής επίδοσης στον Εισαγγελέα, ήτοι δια της παροχής περισσότερου χρόνου για την πραγματική διαβίβαση του επιδοτού δικογράφου στην αλλοδαπή κατά τις ΚΠολΔ 134-136. Θα μπορούσε λοιπόν να υποστηριχθεί ότι η κίνηση των προθεσμιών κλήτευσης από το χρονικό σημείο της πραγματικής κλήτευσης του διαδίκου στην αλλοδαπή σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 του Κανονισμού 1393/2007 ανατρέπει την *ratio* των διατάξεων του ΚΠολΔ που προβλέπουν αυξημένη προθεσμία κλήτευσης για αυτές τις περιπτώσεις.

Το τελευταίο σκέλος του ως άνω επιχειρήματος ωστόσο δεν είναι κατά την γνώμη μου αποφασιστικό στο μέτρο που ο διάδικος στην αλλοδαπή, ακόμη και αν υποτεθεί ότι λαμβάνει πραγματική γνώση του δικογράφου κατά τον ίδιο χρόνο με διάδικο της ημεδαπής, χρειάζεται σε κάθε περίπτωση περισσότερο χρόνο για να αντιμετωπίσει πρόσθετες δυσκολίες

κατά την προετοιμασία του για την δίκη, ήτοι δυσχέρειες γλωσσικές, άγνοιας του ημεδαπού νομικού συστήματος, καθυστερήσεις λόγω απόστασης κ.τ.λ. Επιπλέον πρέπει και πάλι να τονιστεί ότι δια του Κανονισμού 1393/2007 τίθεται στην διάθεση του επισπεύδοντος διαδίκου μέσα δια των οποίων μπορεί να επιτύχει πραγματική επίδοση των δικογράφων σε έτερη χώρα της ΕΕ εντός εύλογου χρόνου. Πράγματι, οι δυνατότητες που παρέχονται δια των άρθρων 14 (ταχυδρομική επίδοση) και 15 (απευθείας επίδοση) του Κανονισμού<sup>96</sup>, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι μεταξύ χωρών της ΕΕ η κυκλοφορία εγγράφων είναι και από πρακτικής απόψεως ευχερέστερη αποτελούν παράγοντες ικανούς να αντισταθμίσουν τους επιπλέον κινδύνους που αναλαμβάνει ο αποστολέας του εγγράφου δια της ανάγκης τήρησης των ως άνω προθεσμιών. Επομένως η ισχύς του ως άνω επιχειρήματος είναι σχετική.

**Δεύτερον**, η ανάγκη για αυτόνομη ερμηνεία των εννοιών του Κανονισμού 1393/2007 καθώς και η ανάγκη για εναρμόνιση των διατάξεων του με τα υπόλοιπα νομοθετήματα του ευρωπαϊκού δικονομικού δικαίου<sup>97</sup> φαίνεται να συνηγορούν υπέρ της αυτόνομης ερμηνείας της έννοιας του έγκαιρου κατά το άρθρο 19 παρ. 1 του Κανονισμού 1393/2007. Ειδικότερα στο άρθρο 19 παρ. 1 του Κανονισμού ορίζεται ρητά ότι το έγκαιρο της επίδοσης του εισαγωγικού δίκης ή ισοδύναμου δικογράφου κρίνεται με βάση την δυνατότητα του εναγομένου να αμυνθεί. Δεν προκύπτει λοιπόν από το γράμμα του άρθρου 19 παρ. 1 κάποια παραπομπή στις διατάξεις της *lex fori*, σε αντίθεση με άλλες περιπτώσεις, όπως π.χ. στην περίπτωση α' του άρθρου 19 παρ. 1 περί του νομότυπου της επίδοσης όπου γίνεται ρητή μνεία στην τήρηση των διατάξεων του δικαίου παραλαβής ή στην περίπτωση του άρθρου 9 παρ. 2 περί της τήρησης τακτών προθεσμιών. Επιπλέον το ζήτημα του έγκαιρου της επίδοσης εισαγωγικού δικογράφου ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου ρυθμίζεται και στον Κανονισμό 44/2001, γεγονός το οποίο ενδέχεται να είναι σημαντικό και για την ερμηνεία της 19 παρ. 1 του Κανονισμού στο πλαίσιο της εναρμονισμένης ερμηνείας του ευρωπαϊκού δικαίου. Ειδικότερα το έγκαιρο της επίδοσης εισαγωγικού δίκης ή ισοδύναμου δικογράφου ανάγεται σε προϋπόθεση της ερήμην διαδικασίας στο άρθρο 26 παρ. 3 του Κανονισμού 44/2001, όπου ωστόσο γίνεται ρητή παραπομπή στο άρθρο 19 του Κανονισμού 1393/2007, επομένως δεν εμπεριέχεται κάποια αυτοτελής ρύθμιση στην εν λόγω διάταξη του Κανονισμού 44/2001. Σπουδαιότερη είναι η αναγωγή του έγκαιρου της επίδοσης εισαγωγικού δίκης ή ισοδύναμου δικογράφου σε προϋπόθεση της αναγνώρισης αλλοδαπής δικαστικής απόφασης στο άρθρο 34 παρ. 2 Κανονισμού 44/2001. Στην τελευταία διάταξη η διατύπωση είναι όμοια με αυτή του άρθρου 19 παρ. 1 περ. 2 Κανονισμού 1393/2007 («*εγκαιρώς*

96. Βλ. σχετικά ανωτέρω σε υποσημ. 86.

97. Βλ. σχετικά *Rauscher/Heiderhoff*, ό.π. σε υποσημ. 33, Einl.-ZustVO 2007, αριθμ. 32

95. Υπέρ της ανάγκης τήρησης προθεσμιών κλήτευσης της *lex fori* και η Γέσιου-Φαλατή, ό.π. σε υποσημ. 12, σελ. 627.

ώστε ο εναγόμενος να είναι σε θέση να αμυνθεί»). Το ΔΕΚ έχει ήδη αποφανθεί κατά την ερμηνεία του άρθρου 34 παρ. 2 Κανονισμού 44/2001, υπό το καθεστώς της προγενέστερης μορφής του (άρθρο 27 παρ. 2 Σύμβασης Βρυξελλών), ότι «το ζήτημα αν η γνωστοποίηση πραγματοποιήθηκε έγκαιρα είναι πραγματικό, και, επομένως, δεν είναι δυνατό να επιλυθεί ούτε σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία του δικαστηρίου του κράτους προελεύσεως ούτε σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία του δικαστηρίου του κράτους εκτελέσεως.»<sup>98</sup>. Επομένως η ευθεία εφαρμογή των κανόνων της *lex fori* για τον έλεγχο του έγκαιρου της επίδοσης εισαγωγικού δίκης ή ισοδύναμου δικογράφου χωρίς να ληφθούν υπόψη άλλοι παράγοντες δεν φαίνεται εκ πρώτης όψεως να είναι σύμφωνη με την ερμηνεία που δίνει το ΔΕΚ στην έννοια «έγκαιρο» στο πλαίσιο του άρθρου 34 παρ. 2 Κανονισμού 44/2001. Η διαφορετική λειτουργία της έννοιας του «εγκαίρου» στο άρθρο 34 παρ. 2 του Κανονισμού 44/2001 (προϋπόθεση αναγνώρισης εκδοθείσας δικαστικής απόφασης) σε σχέση με αυτή του άρθρου 19 παρ. 1 Κανονισμού 1393/2007 (προϋπόθεση έκδοσης ερήμην απόφασης) μετριάζει ωστόσο την ισχύ του ως άνω επιχειρήματος και θέτει εν αμφιβόλω την αυτόματη αξιοποίηση της ως άνω νομολογίας του ΔΕΚ για την ερμηνεία του άρθρου 19 παρ. 1 του Κανονισμού 1393/2007. Πρέπει να τονιστεί άλλωστε ότι στην περίπτωση της εφαρμογής του άρθρου 34 παρ. 2 Κανονισμού 44/2001 το έγκαιρο της επίδοσης θα κριθεί από εθνικό δικαστή ο οποίος θα σταθμίσει και θα εξετάσει διαδικασία που έλαβε χώρα σε άλλη έννομη τάξη. Επιπλέον διαφορετική είναι και η έννοια του χρόνου που εξετάζεται προκειμένου να κριθεί το έγκαιρο ή μη. Στο πλαίσιο του άρθρου 19 παρ. 1 Κανονισμού 1393/2007 κρίσιμος είναι ο χρόνος που έχει διανυθεί μεταξύ του χρονικού σημείου που καθορίζεται από το άρθρο 9 παρ. 1 (πραγματική επίδοση στην αλλοδαπή) και του χρόνου της συζήτησης, ενώ στην περίπτωση του άρθρου 34 παρ. 2 Κανονισμού 44/2001 αξιολογείται ο χρόνος που είχε στην διάθεσή του ο παραλήπτης του εγγράφου προκειμένου να εμποδίσει την έκδοση ερήμην απόφασης, ήτοι προσμετράται και ο χρόνος που είχε στην διάθεσή του ο παραλήπτης του δικογράφου να ασκήσει προσφυγή κατά της ερήμην αποφάσεως<sup>99</sup>. Η διαφορά αυτή προκύπτει ευθέως από το γράμμα του άρθρου 34 παρ. 2 Κανονισμού 44/2001, σύμφωνα με το οποίο η προστασία που παρέχεται στον ερημοδικασθέντα διάδικο δια του κωλύματος αναγνώρισης της ερήμην απόφασης αποκλείεται εφόσον αυτός «παρέλειψε να ασκήσει προσφυγή κατά της αποφάσεως ενώ μπορούσε να το πράξει».

Πρέπει να τονιστεί ωστόσο ότι η έννοια του «έγκαιρου» στο άρθρο 19 παρ. 1 του Κανονισμού 1393/2007, στο μέτρο που ερμηνευθεί αυτόνομα, θα λειτουργεί ως αόριστη νομική

98. ΔΕΚ 49/84 *Debaecker κατά Bouwman*, Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου 1985, σελ. 1779 αριθμ. 27· βλ. σχετικά και Έκθεση *Jenard* ΕΚ 1979 C 59/40.

99. *Rauscher/Leible*, ό.π. σε υποσημ. 33, Art 34 Brüssel I-VO αριθμ. 34.

έννοια, η οποία χρήζει εξειδίκευσης<sup>100</sup>. Στην εξειδίκευση αυτή σημαντικό βοήθημα για τον δικαστή μπορεί να αποτελέσουν οι σχετικές διατάξεις της *lex fori* (π.χ. ΚΠολΔ 228, ΚΠολΔ 568 παρ. 4 εδ. α') οι οποίες περιέχουν μία νομοθετική αξιολόγηση, έστω του εθνικού νομοθέτη, σχετικά με τον χρόνο που απαιτείται για να προετοιμαστεί επαρκώς ένας διάδικος ενόψει συζήτησης εισαγωγικού δίκης ή ισοδύναμου δικογράφου. Πράγματι εφόσον ο παραλήπτης στην ημεδαπή εισαγωγικού δίκης ή ισοδύναμου δικογράφου χρειάζεται κατ'ελάχιστον 60 ημέρες για να προετοιμαστεί ενόψει συζήτησης π.χ. αγωγής ή αίτησης αναίρεσης, τότε τουλάχιστον αντίστοιχο χρονικό διάστημα θα πρέπει να παραχωρηθεί και στον αντίστοιχο παραλήπτη στην αλλοδαπή. Στο μέτρο μάλιστα που ο τελευταίος θα έχει να αντιμετωπίσει και πρόσθετες δυσχέρειες (π.χ. γλωσσικές δυσκολίες, ανεύρεση δικηγόρου στην ημεδαπή κ.τ.λ.), το χρονικό διάστημα αυτό θα πρέπει να είναι προσαυξημένο. Ειδικά, δηλ. σε περίπτωση που δεν τηρηθούν οι προπαρασκευαστικές προθεσμίες για την κλήτευση αντιδίκου στην αλλοδαπή αλλά κριθεί ότι επαρκεί συντομότερο χρονικό διάστημα, η άνιση μεταχείριση παραλήπτη στην ημεδαπή με παραλήπτη στην αλλοδαπή θα οδηγούσε ενδεχομένως σε αποτελέσματα αντίθετα με την απαγόρευση διακριτικής μεταχείρισης αλλοδαπών, επομένως σε αποτελέσματα αποδοκιμαστέα κατά το άρθρο 18 ΣΛΕΕ. Κατά συνέπεια η μη τήρηση της προθεσμίας κλήτευσης που προβλέπει ο ΚΠολΔ για επίδοση στην αλλοδαπή (π.χ. 90 ημέρες για συζήτηση αγωγής) θα μπορούσε να αποτελέσει ένδειξη περί μή έγκαιρης κλήτευσης του διαδίκου στην αλλοδαπή στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 19 παρ. 1 Κανονισμού 1393/2007 ακόμη και σε περίπτωση που προκριθεί η λύση της αυτόνομης ερμηνείας της έννοιας του έγκαιρου στο άρθρο 19 παρ. 1 του Κανονισμού<sup>101</sup>.

#### 4.6. Συμπεράσματα

Από την ανάπτυξη που προηγήθηκε προκύπτουν ανακεφαλαιωτικά οι ακόλουθες θέσεις:

(α) Η πλασματική επίδοση των ΚΠολΔ 134-136 αναπτύσσει πλήρως έννομες συνέπειες εντός της ΣυμβΧαγ, με εξαίρεση τις επιδόσεις εισαγωγικών δίκης ή ισοδύναμων εγγράφων ως προς το ζήτημα της ερημοδικίας, για το οποίο περιέχουν ειδικές ρυθμίσεις τα άρθρα 15 και 16 ΣυμβΧαγ. Ο κρίσιμος

100. έτσι *Schlosser*, EU-Zivilprozessrecht<sup>3</sup>, 2009, Art. 34-36 EUGVVO αριθμ. 17d.

101. Βλ. BGH IPrax 1986 σελ. 366 με σύμφωνο σχόλιο *Walter*, IPrax 1986 σελ. 349, όπου γίνεται δεκτή η προανατολιστική λειτουργία των προθεσμιών κλήτευσης της *lex fori* για την συγκεκριμενοποίηση της έννοιας του έγκαιρου στο πλαίσιο του άρθρου 27 παρ. 2 Σύμβασης Βρυξελλών και πλέον 34 παρ. 2 του Κανονισμού 44/2001· υπέρ της τήρησης των προπαρασκευαστικών προθεσμιών της *lex fori* στο πλαίσιο εφαρμογής του Κανονισμού 805/2004 περί ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου τάσσεται ο *Τσικρικάς*, Ο Ευρωπαϊκός Εκτελεστός Τίτλος, 2008, σελ. 103, ο οποίος προκρίνει την σωρευτική εφαρμογή των προθεσμιών κλήτευσης για συζήτηση με την αυτόνομη εξέταση του εγκαίρου στο πλαίσιο του άρθρου 18 παρ. 2 Κανονισμού 805/2004.

χρόνος συντέλεσης της επίδοσης για την κλήτευση αντιδίκου στην αλλοδαπή στο πλαίσιο λήψης ενόρκου βεβαιώσεως εντοπίζεται στην εγχείριση του δικογράφου στον Εισαγγελέα κατά την ΚΠολΔ 136 παρ. 1, στο μέτρο που δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής της ΚΠολΔ 143 παρ. 4, οπότε επιβάλλεται η επίδοση στον αντίκλητο του αντιδίκου.

(β) Η κλήτευση αντιδίκου για λήψη ενόρκου βεβαιώσεως υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 1393/2007.

(γ) Η αυτόνομη και παράλληλη εφαρμογή των ΚΠολΔ 134-136 με τον Κανονισμό 1393/2007 θα πρέπει να αποκλειστεί, στο μέτρο που με το άρθρο 9 Κανονισμού ρυθμίστηκε εξαντλητικά από τον ευρωπαϊκό νομοθέτη το ζήτημα του κρίσιμου χρόνου επέλευσης εννόμων συνεπειών της διακοινοτικής επίδοσης.

(δ) Η πλασματική επίδοση των ΚΠολΔ 134-136 επιφέρει έννομες συνέπειες εντός του πεδίου εφαρμογής του Κανονισμού 1393/2007 μόνο στο πλαίσιο του άρθρου 9 παρ. 2 του

Κανονισμού, ανεξαρτήτως αν το επιδοτέο δικόγραφο είναι εισαγωγικό δίκης ή όχι.

(ε) Η τήρηση της προθεσμίας προηγούμενης κλήτευσης αντιδίκου στην αλλοδαπή για λήψη ενόρκου βεβαιώσεως, όπως και κάθε περίπτωση που για την τήρηση μίας ορισμένης προπαρασκευαστικής προθεσμίας απαιτείται επίδοση, υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 9 παρ. 1 του Κανονισμού 1393/2007. Επομένως δια της πλασματικής επίδοσης των ΚΠολΔ 134-136 δεν κινείται η σχετική προθεσμία.

(στ) Ειδικώς επί κλήσης σε συζήτηση αντιδίκου στην αλλοδαπή, η εξέταση του έγκαιρου της επίδοσης κατά το άρθρο 19 παρ. 1 του Κανονισμού 1393/2007 θα κριθεί μεν αυτόνομα, ωστόσο ο εθνικός Δικαστής θα πρέπει να λάβει υπόψη του τις διατάξεις της *lex fori*, υπό την έννοια ότι μη τήρηση των σχετικών προπαρασκευαστικών προθεσμιών θα αποτελεί ένδειξη για το μή έγκαιρο της κλήτευσης.









## ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΕΒΕ

ΑΘΗΝΑ Μαυρομικάλη 23, Τηλ.: 210 3678800 (30 γραμμές), ΑΘΗΝΑ Μαυρομικάλη 2, Τηλ.: 210 3607521,  
ΠΕΙΡΑΙΑΣ Φίλωνος 107-109, Τηλ.: 210 4184212, ΘΕΣ/ΝΙΚΗ Φράγκων 1, Τηλ.: 2310 532134,  
ΠΑΤΡΑ Κανάρη 28-30, Τηλ.: 2610 361600

[www.nb.org](http://www.nb.org) • e-mail: [info@nb.org](mailto:info@nb.org)